

Torsdag den 29. februar 2024 (D)

1

63. møde

Torsdag den 29. februar 2024 kl. 10.00

Dagsorden

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræder for medlem af Folketinget Sjúrdur Skaale (JF).

**2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse:
Godkendelse af stedfortræder som midlertidigt medlem af Folketinget for Sjúrdur Skaale (JF) og godkendelse af ordinært medlem som stedfortræder for Annette Lind (S).**

**3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 13 [afstemning]:
Forespørgsel til udlændinge- og integrationsministeren om udvisning af udlændinge, der billiger terror.**
Af Pia Kjærsgaard (DF) m.fl.
(Anmeldelse 14.11.2023. Fremme 15.12.2023. Forhandling 28.02.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 52 af Pia Kjærsgaard (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 53 af Thomas Skriver Jensen (S), Preben Bang Henriksen (V) og Mohammad Rona (M). Forslag til vedtagelse nr. V 54 af Steffen Larsen (LA), Peter Skaarup (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF)).

**4) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 18 [afstemning]:
Forespørgsel til udlændinge- og integrationsministeren om tilde-
ling af statsborgerskaber.**
Af Mikkel Bjørn (DF) m.fl.
(Anmeldelse 09.01.2024. Fremme 11.01.2024. Forhandling 23.02.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 49 af Mikkel Bjørn (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 50 af Anders Kronborg (S), Torsten Schack Pedersen (V), Mohammad Rona (M) og Sandra Elisabeth Skalborg (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 51 af Kristian Bøgsted (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF)).

**5) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 19 [afstemning]:
Forespørgsel til udlændinge- og integrationsministeren om be-
folkningstilvæksten i perioden fra 1980 til 2020.**
Af Mikkel Bjørn (DF) m.fl.
(Anmeldelse 09.01.2024. Fremme 11.01.2024. Forhandling 22.02.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 45 af Mikkel Bjørn (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 46 af Frederik Vad (S), Torsten Schack Pedersen (V) og Mohammad Rona (M). Forslag til vedtagelse nr. V 47 af Steffen Larsen (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 48 af Kristian Bøgsted (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF)).

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 95:
Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love. (Den nationale sikkerhedskonsulentordning og koordinations-

enheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold, be-
myndigelse til at fastsætte regler vedrørende grønlandske og færøske
borgere, der er dømt til anbringelse på institution i Danmark, forenk-
ling af reglerne vedrørende børne- og ungeudvalgene m.v.).
Af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil).
(Fremsættelse 11.01.2024. 1. behandling 23.01.2024. Betænkning
22.02.2024. Ændringsforslag nr. 16 af 26.02.2024 uden for betænk-
ningen af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). 2.
behandling 27.02.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

7) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 10:
Forslag til folketingsbeslutning om forbedret dyrevelfærd for søer
med henblik på øget trivsel og overlevelse i danske svinestalde.
Af Søren Egge Rasmussen (EL) m.fl.
(Fremsættelse 04.10.2023. 1. behandling 09.11.2023. Betænkning
07.02.2024).

8) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 36:
Forslag til folketingsbeslutning om et loft over betalingsfrister mel-
lem virksomheder.
Af Lisbeth Bech-Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsættelse 07.11.2023. 1. behandling 18.01.2024. Betænkning
22.02.2024).

9) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 96:
Forslag til folketingsbeslutning om tilbagelevering af græske kultur-
genstande.
Af Søren Espersen (DD) m.fl.
(Fremsættelse 19.12.2023).

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 111:
Forslag til lov om ændring af lov om andelsboligforeninger og andre
boligfællesskaber. (Ændring af værdiansættelsesprincipper).
Af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil).
(Fremsættelse 22.02.2024).

Kl. 09:59

Meddelelser fra formanden

Formanden (Søren Gade):
Mødet er åbnet.

Annette Lind (S) har meddelt mig, at hun nedlægger sit hverv som
medlem af Folketinget pr. 29. februar 2024.

I dag er der følgende anmeldelser, og på baggrund af de mange
fremsættelser skal jeg undlade at læse titlerne op:

Miljøministeren (Magnus Heunicke):

Lovforslag nr. L 123 (Forslag til lov om ændring af lov om vandforsyning m.v. og lov om miljøbeskyttelse. (Målrettet indsats for boringsnære beskyttelsesområder og forholdet til beskyttelseszonen på 25 meter omkring vandboringer).

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Lovforslag nr. L 124 (Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven. (Anvendelse af digitale redskaber i dagtilbud og private pasningsordninger)).

Indenrigs- og sundhedsministeren (Sophie Løhde):

Lovforslag nr. L 125 (Forslag til lov om ændring af lov om sundhedsloven. (Etablering af lettilgængeligt kommunalt behandlingstilbud til børn og unge med psykisk mistrivsel og symptomer på psykisk lidelse)),

Lovforslag nr. L 126 (Forslag til lov om ændring af lov om af sundhedsloven, lov om social service, lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed og lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v. (Flytning af ansvar fra kommuner til regioner for misbrugsbehandling i forbindelse med regional integreret dobbeltdiagnosebehandling og omlægning af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling)),

Lovforslag nr. L 127 (Forslag til lov om ændring af lov om apoteksvirksomhed og lov om lægemidler. (Justeringer af den økonomiske styringsmodel for apotekssektoren, flere muligheder for apotekerne og sygehusapotekernes aflastning af det øvrige sundhedsvæsen, og nedlæggelse af voldgiftsnævn for apoteksovertagelse m.v.)) og

Lovforslag nr. L 128 (Forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v. (Styrkelse af mindreårige patienters rettigheder, anvendelse af metaldetektorer, videregivelse af oplysninger til politi i forbindelse med fælles udkørsel til borgere, m.v.)).

Mike Villa Fonseca (UFG):

Beslutningsforslag nr. B 132 (Forslag til folketingsbeslutning om ændring af kravene til det kommunale beredskabs reaktionstider fra afgangstider til responstider).

Katrine Daugaard (LA) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 133 (Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne civilregistrering fra folkekirkens regi).

Steffen Larsen (LA) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 134 (Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af kropskameraer i politiet og deling af optagelser med offentligheden).

Lise Bertelsen (KF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 135 (Forslag til folketingsbeslutning om at afskaffe muligheden for at blive fritaget for kristendomskundskab i folkeskolen).

Lisbeth Bech-Nielsen (SF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 136 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre åbenhed i myndigheders brug af algoritmer).

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Lisbeth Bech-Nielsen (SF):

Beslutningsforslag nr. B 137 (Forslag til folketingsbeslutning om at udvide kredsene af frivilliges fagligheder i retshjælpskontorer) og

Beslutningsforslag nr. B 142 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre offentligt ansattes ytringsfrihed).

Jens Meilvang (LA) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 138 (Forslag til folketingsbeslutning om liberalisering af taxilovgivningen i landdistrikter).

Betina Kastbjerg (DD) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 139 (Forslag til folketingsbeslutning om anpg-kameraer til scanning af udenlandske nummerplader for ubetalte bøder og parkeringsafgifter ved de danske grænser).

Trine Pertou Mach (EL), Karsten Hønge (SF), Christian Friis Bach (RV) og Sascha Faxe (ALT):

Beslutningsforslag nr. B 140 (Forslag til folketingsbeslutning om anerkendelse af en selvstændig palæstinensisk stat).

Astrid Carøe (SF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 141 (Forslag til folketingsbeslutning om inkorporering af FN's børnekonvention i dansk ret).

Mai Mercado (KF) og Søren Pape Poulsen (KF):

Beslutningsforslag nr. B 143 (Forslag til folketingsbeslutning om resultatbetaling til en social effekt-investering i forebyggelse af recidiv blandt indsatte og varetægtsfængslede).

Lotte Rod (RV) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 144 (Forslag til folketingsbeslutning om skolemad til børn i folkeskolen).

Rosa Lund (EL), Carl Valentin (SF), Zenia Stampe (RV) og Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Beslutningsforslag nr. B 145 (Forslag til folketingsbeslutning om smidigere regler for permanent opholdstilladelse til unge under uddannelse).

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 146 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre unge øboere lige mulighed for at starte på en ungdomsuddannelse).

Titler på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Ældreministeren (Mette Kierkgaard) har meddelt mig, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om ældreområdet 2024.
(Redegørelse nr. R 11).

Redegørelsen vil komme til forhandling fredag den 12. april 2024 og vil fremgå af www.folketingstidende.dk.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræder for medlem af Folketinget Sjúrdur Skaale (JF).

Kl. 10:02

Formanden (Søren Gade):

Sjúrdur Skaale (JF) har søgt om orlov fra den 5. marts 2024, jf. forretningsordenens § 41, stk. 3, litra c.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles orlov som ansøgt, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse: Godkendelse af stedfortræder som midlertidigt medlem af Folketinget for Sjúrdur Skaale (JF) og godkendelse af ordinært medlem som stedfortræder for Annette Lind (S).

Kl. 10:02

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Fra Udvalget til Valgs Prøvelse har jeg modtaget indstilling om, at 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i Vestjyllands Storkreds, Karin Gaardsted, godkendes som ordinært medlem af Folketinget fra og med den 1. marts 2024, da Annette Lind nedlægger sit mandat pr. 29. februar 2024.

Jeg har endvidere modtaget indstilling om, at 3. stedfortræder for Javnaðarflokkurin på Færøerne, Barbara Gaardlykke Apol, godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 5. marts 2024 i anledning af Sjúrdur Skaales orlov.

Det bemærkes, at 1. og 2. stedfortræder ikke ønsker at indtræde under denne orlov.

Er der nogen, der ønsker ordet?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:03

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om udvalgets indstilling. Afstemningen starter.
Afstemningen slutter.

For stemte 110 (S, V, SF, LA, M, DD, KF, EL, RV, DF, ALT, Jon Stephensen (UFG), Kim Edberg Andersen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Udvalgets indstilling er enstemmigt vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 13 [afstemning]: Forespørgsel til udlændinge- og integrationsministeren om udvisning af udlændinge, der billiger terror.

Af Pia Kjærsgaard (DF) m.fl.

(Anmeldelse 14.11.2023. Fremme 15.12.2023. Forhandling 28.02.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 52 af Pia Kjærsgaard (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 53 af Thomas Skriver Jensen (S), Preben Bang Henriksen (V) og Mohammad Rona (M). Forslag til vedtagelse nr. V 54 af Steffen Larsen (LA), Peter Skaarup (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF)).

Kl. 10:03

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse. Der foreligger tre forslag.

Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 53 af Thomas Skriver Jensen (S), Preben Bang Henriksen (V) og Mohammad Rona (M). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 68 (S, V, SF, M, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 41 (LA, DD, KF, EL, RV, DF, ALT og Kim Edberg Andersen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 53 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 52 af Pia Kjærsgaard (DF) og forslag til vedtagelse nr. V 54 af Steffen Larsen (LA), Peter Skaarup (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**4) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 18 [afstemning]: Forespørgsel til udlændinge- og integrationsministeren om tilde-
ling af statsborgerskaber.**

Af Mikkel Bjørn (DF) m.fl.

(Anmeldelse 09.01.2024. Fremme 11.01.2024. Forhandling 23.02.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 49 af Mikkel Bjørn (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 50 af Anders Kronborg (S), Torsten Schack Pedersen (V), Mohammad Rona (M) og Sandra Elisabeth Skalgvig (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 51 af Kristian Bøgsted (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF)).

Kl. 10:04

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse. Der foreligger tre forslag.

Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 50 af Anders Kronborg (S), Torsten Schack Pedersen (V), Mohammad Rona (M) og Sandra Elisabeth Skalgvig (LA). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 77 (S, V, SF, LA, M, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 32 (DD, KF, EL, RV, DF, ALT og Kim Edberg Andersen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 50 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 49 af Mikkel Bjørn (DF) og forslag til vedtagelse nr. V 51 af Kristian Bøgsted (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**5) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 19 [afstemning]:
Forespørgsel til udlændinge- og integrationsministeren om befolkningstilvæksten i perioden fra 1980 til 2020.**

Af Mikkel Bjørn (DF) m.fl.

(Anmeldelse 09.01.2024. Fremme 11.01.2024. Forhandling 22.02.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 45 af Mikkel Bjørn (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 46 af Frederik Vad (S), Torsten Schack Pedersen (V) og Mohammad Rona (M). Forslag til vedtagelse nr. V 47 af Steffen Larsen (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 48 af Kristian Bøgsted (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF)).

Kl. 10:05

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse. Der foreligger fire forslag.

Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 46 af Frederik Vad (S), Torsten Schack Pedersen (V) og Mohammad Rona (M). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 59 (S, V, M, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 50 (SF, LA, DD, KF, EL, RV, DF, ALT og Kim Edberg Andersen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 46 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 45 af Mikkel Bjørn (DF), forslag til vedtagelse nr. V 47 af Steffen Larsen (LA) og forslag til vedtagelse nr. V 48 af Kristian Bøgsted (DD) og Brigitte Klintskov Jerkel (KF) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**6) 3. behandling af lovforslag nr. L 95:
Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love. (Den nationale sikkerhedskonsulentordning og koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold, bemyndigelse til at fastsætte regler vedrørende grønlandske og færøske borgere, der er dømt til anbringelse på**

institution i Danmark, forenkling af reglerne vedrørende børne- og ungeudvalgene m.v.).

Af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). (Fremsættelse 11.01.2024. 1. behandling 23.01.2024. Betænkning 22.02.2024. Ændringsforslag nr. 16 af 26.02.2024 uden for betænkningen af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). 2. behandling 27.02.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:06

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:07

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 105 (S, V, SF, LA, M, DD, KF, EL, RV, ALT, Jon Stephensen (UFG), Kim Edberg Andersen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 4 (DF), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**7) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 10:
Forslag til folketingsbeslutning om forbedret dyrevelfærd for søer med henblik på øget trivsel og overlevelse i danske svine-stalde.**

Af Søren Egge Rasmussen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 04.10.2023. 1. behandling 09.11.2023. Betænkning 07.02.2024).

Kl. 10:07

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:07

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes som forslagens endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 21 (SF, EL, RV og ALT), imod stemte 84 (S, V, LA, M, DD, KF, Jon Stephensen (UFG), Kim Edberg Andersen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), hverken for eller imod stemte 4 (DF).

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**8) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 36:
Forslag til folketingsbeslutning om et loft over betalingsfrister
mellem virksomheder.**

Af Lisbeth Bech-Nielsen (SF) m.fl.

(Fremsættelse 07.11.2023. 1. behandling 18.01.2024. Betænkning 22.02.2024).

Kl. 10:08

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:08

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 31 (SF, DD, EL, DF, ALT og Kim Edberg Andersen (UFG)), imod stemte 78 (S, V, LA, M, KF, RV, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

**9) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 96:
Forslag til folketingsbeslutning om tilbagelevering af græske
kulturgenstande.**

Af Søren Espersen (DD) m.fl.

(Fremsættelse 19.12.2023).

Kl. 10:10

Formanden (Søren Gade):

Den første, jeg byder velkommen til, er ordføreren for forslagsstillerne, hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne, for at give en begrundelse for forslaget. Værsgo.

Kl. 10:10

Begrundelse

(Ordfører for forslagsstillerne)

Søren Espersen (DD):

Mange tak. Det er jo en meget principiel sag, vi skal drøfte i dag. Den handler ganske enkelt om, hvorvidt Danmark vil udlevere nogle græske kunstskatte til Grækenland, som i den grad ønsker dem tilbage til der, hvor de kom fra, hvilket jeg finder helt logisk og

selvfølgelig, for der er jo tale om græsk kultur, ikke om dansk kultur.

Vi er i Danmark optaget af på alle felter, at Danmark skal være et foregangsland for alverdens ting, og begynder Danmark at indlede forhandlinger med grækerne om skattene fra Athen og fra Rhodos, bliver vi for alvor et foregangsland, for så gør vi det, som FN's underorganisation UNESCO, som har med undervisning og kultur at gøre, har bedt os om at gøre. UNESCO forfattede den såkaldte 1970-konvention, som blev ratificeret af Danmark i 2003, hvor vi med vores underskrift bekræftede, at vi ville arbejde for tilbagelevering af kunstskatte. I det her tilfælde med de græske skatte var der på intet tidspunkt noget ulovligt i det, der skete. De blev så at sige købt og betalt på helt regulær vis. Sådan er det i øvrigt tilfældet for mange af de sager, der behandles. I dag skal vi finde ud af, om Danmark skal blive et foregangsland, når vi begynder at tilbagelevere. Vi har gjort noget af det før i 1960'erne, hvor vi tilbageleverede de islandske håndskrifter.

Sluttelig skylder jeg kulturministeren en beklagelse, fordi jeg i en debat med ham på TV 2 fejlagtigt hævdede, at udgravninger af rhodosskattene var på vestkysten af Rhodos. Det var, som ministeren sagde, på østkysten. Det er en lille sag – eller er det? Det ved jeg ikke. Tak.

Kl. 10:12

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Vi siger tak til ordføreren for forslagsstillerne, hr. Søren Espersen.

Herefter er forhandlingen åbnet, og den første, der får ordet, er kulturministeren.

Kl. 10:12

Forhandling

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Tak til hr. Søren Espersen for muligheden for i dag at debattere et vigtigt emne og også et emne af principiel karakter. Vi drøfter jo som bekendt forslaget om, at den danske regering skal indlede forhandlinger om at tilbagelevere tre græske kunstgenstande, der befinder sig i Danmark – mere specifikt: tre genstande fra Parthenontemplet i Athen.

Museer over hele verden formidler historien via genstande; det er et grundelement i museumstanken – også at man formidler autenticitet. Nationalmuseet har genstande fra hele verden, og heldigvis for det. Genstandene afspejler vores historie og verdens historie og Danmarks historie som handelsnation, søfartsnation og en interesse for omverdenen gennem århundreder, som har manifesteret sig i etnografiske og arkæologiske missioner i den kendte del af verden, i takt med at den er blevet større. De genstande har Nationalmuseet brug for for at kunne formidle den historie, som vi alle sammen er en del af.

Vores historie udspringer af hele Europas historie – fra bronzealderens handelsnetværker, antikkens kultur, middelalderens internationale kirke og den globale handel – og det er for mig helt afgørende, at Nationalmuseet fortsat kan formidle historien på den måde, altså vores historie. Vores fremtid er helt afhængig af vores omverden, og det skal vores museer også formidle. Det betyder ikke, at vi ikke skal tage ønsker fra andre lande om tilbagelevering meget alvorligt. Der kan være særlige grunde til, at konkrete genstande skal tilbageleveres til deres oprindelsesland.

Derfor har Nationalmuseet også udviklet en meget grundig sagsbehandling, når de modtager et seriøst skriftligt krav om tilbagelevering, som det har været tilfældet i den her sag, fra den græske regering. Sagen bliver forelagt faglige eksperter. Der bliver sendt en vejledende udtalelse til Kulturværdiudvalget. Kulturværdiudvalget

giver tilladelse til, at man kan udføre kulturgenstande, der ikke er i statslig eje, og udvalget har som sådan ikke nogen formel kompetence i forhold til de genstande, men man tager det alligevel ofte med på råd. Afgørelsen bliver sluttelig godkendt af Nationalmuseets direktion, hvad enten det er et positivt eller negativt svar. Herefter bliver den til enhver tid siddende kulturminister så orienteret og kan gribe ind, hvis man politisk mener, at beslutningen er forkert.

Rent praktisk og konkret kan jeg oplyse, både for dem i salen og for dem, der hører med fra tilhørerpladserne, at da det brasilianske nationalmuseum brændte for mere end et år siden, henvendte man sig til Danmark, fordi vi ligger inde med fjerdkapper fra det oprindelige brasilianske folk og flere folk. I den situation, hvor uerstattelig kultur er gået tabt i et lands eget område og det land henvender sig, er det kun naturligt, at Danmark som indehaver af flere genstande hjælper. Derfor endte man også med at følge den procedure, jeg før har beskrevet, med at sende flere fjerdkapper tilbage til Brasilien.

Sagen er ikke helt den samme med de græske friser fra Parthenontemplet. De er små puslespilsbrikker i et større hele, hvoraf det meste ligger på British Museum i London. Samtidig er det måske også værd at bemærke, at en dansk søofficer – jeg tror i øvrigt, han var løjtnant – tilbage i 1688 i Athen enten købte eller samlede de her to første friser op fra gaden. Og da han kom hjem til Danmark, forærede han dem til Den Kongelige Samling, og der har de altså været i omkring 350 år og dannet ramme for den danske forståelse af antikkens kultur og for den måde, æstetikken fra samme periode er på og har udviklet sig på.

Jeg synes, det er dejligt, at man kan gå ind på Nationalmuseet og opleve udstillinger fra hele verden. Hvis man fulgte hr. Søren Espersens tanke til fulde, skulle vi jo tilbagelevere alting og ville kun have flintestensøkser og pilespidser tilbage på Nationalmuseet. Jeg ved så godt, at det ikke er det, hr. Søren Espersen foreslår, men jeg vil blot påpege, at hvis man fulgte tanken til ende, ville man nå derhen. Jeg synes, det er vigtigt, at vores museer formidler en levende kulturarv fra hele verden.

Dertil er så også at sige, at var situationen den, at der manglede de her tre brikker fra Parthenonfrisen i Grækenland, for at den kunne blive fuldstændig, så synes jeg, sagen stillede sig anderledes, og det er jo også det, Nationalmuseets direktør, Rane Willerslev, har udtalt ved flere lejligheder, også over for Kulturudvalget. Men i og med at det ikke forholder sig således, at frisen ikke er den eneste af sin slags i Grækenland, er det Nationalmuseet og de eksperter, der har været inddraget, og Kunstværdiudvalgets vurdering, at man ikke ønsker at efterkomme det krav. Og som kulturminister går jeg stærkt ind for, at de mennesker, hvis virke, viden og engagement danner grundlag for vurderingen af en konkret sag, også er dem, vi lytter til. Det er jo derfor, vi spørger folk, der ved mere om forskellige områder end os selv.

Kl. 10:17

Så nævner hr. Søren Espersen Rhodosekspeditionen. Så vidt jeg husker, var øen under osmannisk styre tilbage i 1912, hvor ekspeditionen finansieret af Carlsbergfondet tog af sted, og der aftalte man deling af fund med den daværende regering på øen, hvor man via danske udgravninger fandt en masse ting – figuriner, potteskår osv. – som i dag er udstillet på Nationalmuseet. Halvdelen af de fund blev på øen, og den anden halvdel blev så hjemtaget til København.

Den UNESCO-konvention, som også fylder i debatten, er interessant, fordi Danmark ratificerede konventionen i 2003, og et statsligt ejet museum er derfor efter museumslovens § 33 forpligtet til at tilbagelevere genstande i overensstemmelse med konventionen, hvis de er ulovligt udført af et land, som er med i konventionen efter 2003. Er der sket en uetisk erhvervelse, har man ikke betalt for dem, eller er de kommet en i hænde på en måde, der ikke kan forsvares, så skal man sende dem retur. Men er det ikke tilfældet, stipulerer konventionen jo også, at vi kan beholde dem.

Derfor er det, hver gang vi møder et krav fra et land om at få kulturgenstande tilbage, nødvendigt at vurdere den faglige del af forespørgslen, den historiske del af forespørgslen og den konventionelle del af forespørgslen. Somme tider kan det blive et ja, og det støtter jeg varmt i de tilfælde, hvor vurderingerne beror på faglige og grundige forberedelser; i andre tilfælde som det her bliver det desværre et nej.

Dog vil jeg så også sige, at skulle den græske regering ønske at låne de her friser gennem længere tid, er regeringen mere end villig til at sørge for det – dog med et løfte om, at de kan komme tilbage til Nationalmuseet igen. Og det er i øvrigt en god skik, for som flere måske er bekendt med, og som jeg og hr. Søren Espersen den anden dag debatterede i et længere tv-program, så lykkedes det jo den svenske dronning Hedvig i den sidste svenskekrig at tage fra gods til gods i Østdanmark og landevejsrøve alt af værdi, hvorfor flere meget, meget vigtige danske kulturgenstande bor i Sverige og har gjort det i flere hundrede år, bl.a. flere genstande fra dengang, hvor Kalmarunionen var regeret af dronning Margrete I.

Men nu er det jo bare sådan, at Kalmarunionen jo hedder Kalmarunionen, og Kalmar ligger i Sverige. Svenskerne havde jo også dronning Margrete I som hersker dengang. At Danmark så skulle fremsætte krav om at få tilbageleveret nogle af de genstande, kunne man jo godt fristes til at ønske; men omvendt låner vi dem i god forståelse, ligesom svenskerne ad flere omgange låner ting, som med rette kunne være svenske, hvis man kigger på det historiske ophav. Men det er nu engang mange hundrede år siden, og genstandene har boet trygt og godt i de forskellige nordiske lande, hvorfor jeg finder den nuværende fordeling ganske passende.

Det var en længere tale. Jeg håber, det var nogenlunde oplysende i forhold til regeringens holdning. Når jeg har brugt lidt ekstra tid på det, skyldes det, at det er første gang, vi fra Folketingets talerstol debatterer det her meget principielle spørgsmål, og det er derfor vigtigt, synes jeg, både med en grundig, men også udførlig debat.

Kl. 10:21

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er foreløbig to korte bemærkninger. Først er det hr. Søren Espersen, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:21

Søren Espersen (DD):

Jamen det er jo fint med en historisk gennemgang, og der var ikke fejl i det her tilfælde, som der var den anden dag for mit vedkommende. Det har jeg fået sagt. Selvfølgelig er vi enige om, at der er nogle ting, der er selvfølgelig. Altså, Hermann Görings kunstraid igennem de besatte lande i nazitiden er selvfølgelig én vigtig ting. Svenskekrigene ligger langt tilbage – det er fuldstændig korrekt – og det kan ikke sammenlignes med noget af det andet. Det med den omtalte løjtnant er næsten lige så lang tid siden.

Men det, jeg gerne vil spørge om, er: Er vi ikke enige om, at det er andre tider i forhold til f.eks. Grækenland, der, som ministeren rigtigt sagde, var under Det Osmanniske Riges herredømme, og at der nu er en anden interesse for det, som er Grækenlands fortid, og som man ikke var særlig interesseret i på det tidspunkt? Derfor solgte man jo bare det, der var. Det samme skete i øvrigt i Egypten i forhold til englænderne og på akkurat samme måde. Så jeg vil bare spørge ministeren: Er det ikke rigtigt nok, at vi er i nye tider nu?

Kl. 10:22

Formanden (Søren Gade):

Kulturministeren.

Kl. 10:22

Kl. 10:25

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Det har hr. Søren Espersen fuldstændig ret i. Vi er i andre tider og har også et andet sind, der er åbent over for at vurdere de her sager. Tilbage i 1688, hvor den danske søofficer får friserne med hjem, er situationen jo den, at Athen på det her tidspunkt er på osmanniske hænder, og venetianerne, altså den italienske bystat, belejrer byen og kanonerer ind over Athen, hvor man på det tidspunkt bruger templet, som så er blevet omdannet til moské, som krudtlager. Og det er jo derfor, at frisen springer i stumper og stykker og man på gaden kan købe marmorelementerne til en billig penge. Det er, netop fordi besættelsesmagten har valgt at bruge det her fantastiske monument til noget andet end det, monumentet egentlig har været beregnet til. Det ændrer dog ikke på, at regeringens holdning er klar: Kommer størstedelen af frisen, som i dag er på British Museum, tilbage igen, stiller det også sagen anderledes. Og det er også med den åbenhed, at jeg håber hr. Søren Espersen lytter til mit svar.

Kl. 10:23

Formanden (Søren Gade):

Hr. Søren Espersen for sin anden korte bemærkning.

Kl. 10:23

Søren Espersen (DD):

Det handler jo netop om Nationalmuseets direktør, Rane Willerslev, som sagde, at den her beslutning er en, der skal tages af regeringen og Folketinget. Det er ikke en beslutning, han vil tage som historiker. Det synes jeg er en rigtig god måde at gøre det på, og jeg håber også, at tingene fremover vil ændre sig i en retning, hvor der bliver mulighed for måske at gøre en ekstra indsats, ligesom vi gjorde i forbindelse med tilbageleveringen af Jyske Lov for ikke særlig mange år siden. Det var meget, meget vigtigt. Førsteudgaven af Jyske Lov lå faktisk i Sverige, og det er heldigvis blevet ændret, og den er nu en del af de danske samlinger.

Kl. 10:24

Formanden (Søren Gade):

Kulturministeren.

Kl. 10:24

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Altså, det skaber i hvert fald beskæftigelse i Kulturministeriet, hvis vi skal henvende os til alle de steder, hvor der ligger danske genstande. For vikingerne rejste jo – ikke kun i Middelhavet, ikke kun i Østeuropa og i de store floder ind i kontinentet, men også i Nordamerika, hvor de mødte det oprindelige folk. Så der påhviler os jo også en diskussion om, at hvis vi ønsker os danske artefakter tilbageleveret fra Sverige og andre steder, så ønsker vi vel også artefakter tilbageleveret fra mange af de steder, hvor vores kultur nåede ud. Jeg synes jo, det er dejligt, at man i USA og Sydeuropa kan gå ind på et museum og se, at vikingerne i øvrigt også har været der.

Nu er tiden løbet ud, men ellers havde jeg med glæde fortsat debatten og argumentet. Tak.

Kl. 10:24

Formanden (Søren Gade):

Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:24

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Kulturministeren nævner muligheden for udlån af Parthenonfrisen, og jeg vil bare sikre mig, at det er et midlertidigt udlån, ministeren taler om, og ikke de facto et permanent udlån.

Formanden (Søren Gade):

Kulturministeren.

Kl. 10:25

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Hr. Rane Willerslev, direktør for Nationalmuseet, har oplyst mig, at i det omfang, man udlåner, sker det ofte i et 5-årsinterval, hvorefter man kan forlænge det interval med yderligere 5 år. Jeg forestiller mig ikke, at man opererer med permanente udlån.

Vi skal naturligvis også have en økonomisk sikkerhed for, at tingene kommer tilbage igen, ligesom man gør i andre tilfælde, og da staten er selvforsikrende og ikke kan forsikre ting, der ligger i andre lande, er det jo op til den givne lånerstat at sikre den del af det økonomiske spørgsmål.

Kl. 10:25

Formanden (Søren Gade):

Så er der ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til kulturministeren. Vi starter nu på ordførerrækken, og den første ordfører, jeg byder velkommen til, er hr. Mogens Jensen, Socialdemokratiet.

Kl. 10:25

(Ordfører)

Mogens Jensen (S):

Også herfra tak til hr. Søren Espersen for at have fremsat det her beslutningsforslag, som jo netop giver anledning til, at vi kan drøfte den danske holdning og praksis vedrørende tilbagelevering af kulturarv til andre lande. Det er dog ikke første gang, det drøftes i Folketinget, i hvert fald mens jeg har siddet her. Men det er jo også sådan, at den danske praksis vedrørende udlevering har været den samme igennem mange år.

Udgangspunktet er jo, som også ministeren redegjorde for, at vi kun tilbageleverer kulturarv, hvis særlige forhold gør sig gældende. Og hvorfor er det sådan, at særlige forhold skal gøre sig gældende, når det gælder tilbagelevering? Jo, det er jo, hovedsagelig fordi det ikke giver mening at skulle tilbagelevere kulturarv, som er blevet flyttet eller overført mellem forskellige lande gennem historien. Som vi alle ved, har lande og landegrænser ændret sig markant gennem tiden, og jeg tror, at bare det at skabe en eller anden form for juridisk grundlag for en vurdering af det må anses for at være umuligt. Og hvis man skulle gennemføre et sådant princip, ville det jo i realiteten kunne dreje sig om milliarder af kulturgenstande, som skulle tilbageleveres mellem forskellige lande – en ganske umulig opgave. Det er det ene.

Det andet er, at det også er vigtigt – og det synes jeg også at kulturministeren illustrerede ganske klart – at det jo ikke er sådan, at en kulturarv fra et land kun formidles i det pågældende land. Det er faktisk vigtigt for udbredelsen af kendskabet til forskellige landes kulturarv, at man får tilgang til det bredere og sådan set over hele verden. Græsk kulturarv giver det ikke mening kun at formidle i Grækenland. Og når Nationalmuseet netop har genstande fra mange lande i verden, er det jo, for at man her i Danmark vil kunne formidle verdenshistorien, selvfølgelig til danskerne, men også til de mange besøgende, der kommer her, så man gennem de her genstande kan fortælle andre landes eller andre kulturers historie.

Det er klart, at Danmark og danske institutioner følger de internationale regelsæt, som er lavet i forbindelse med tilbagelevering af genstande. Og det er jo, som også ministeren nævnte, UNESCO-konventionen af 1970, hvor hovedpointen er, at såfremt en kulturgenstand er ulovligt indført i et land, skal den leveres tilbage. Vi har også UNIDROIT-konventionen fra 2010, som gør, at det her princip også gælder private. Og endelig har museernes egen internationale

organisation ICOM også et klart regelsæt på det her område, som også følges af de danske museer.

Når det er sagt, synes jeg også, det er vigtigt at sige, at Danmark som sådan – synes jeg – er gået foran som et godt eksempel med udlevering af kulturarv. Nationalmuseet har jo, som vi ved, tilbageleveret 35.000 genstande til Grønlands nationalmuseum i perioden 1981-2001, så man kan formidle Grønlands historie der, hvor det selvfølgelig er vigtigt, at man kan gøre det, nemlig på Grønland selv. Vi har de islandske håndskrifter, som er blevet omtalt, og så som det seneste eksempel den her fjermappe, som vi har givet tilbage til nationalmuseet i Brasilien, fordi deres nationalmuseum brændte, og vi havde en række af de her kapper og kunne dermed hjælpe med at genetablere Brasiliens kulturarv.

Så synes jeg også, som det er blevet drøftet, at det her med i højere grad måske at kunne benytte sig af ordninger, hvor der bliver lavet aftaler om langtidsudlån af kulturgenstande, var noget, man i højere grad kunne tage op. Det er ikke så mange aftaler, man har om det. Det er faktisk noget, man godt kunne bruge i langt højere grad frem for at have de her konflikter.

Men sammenfattende mener vi altså, at den danske praksis vedrørende tilbagelevering af kulturarv er fornuftig. Og i det konkrete forslag, som beslutningsforslaget omhandler, nemlig de her tre genstande fra Parthenontemplet, kan vi jo se, at Nationalmuseet og Kulturværdiudvalget, hvis faglige vurdering vi bruger som grundlag for at tage stilling til det her, siger, at der ikke er særlige forhold, som kan begrunde en tilbagelevering, og det tager Socialdemokratiet til efterretning. Derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget om udlevering, men takker for forslaget.

Kl. 10:30

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er foreløbig en enkelt kort bemærkning fra hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:30

Søren Espersen (DD):

Tak. Netop de islandske håndskrifter er et rigtig godt eksempel på, at Danmark faktisk gik foran, og det blev også bemærket i udlandet. De var egentlig indført til Danmark af Árni Magnússon, og der blev de kigget godt efter, og man sørgede for, at de kom på deres rette hylde, så at sige. Mange af håndskrifterne blev dengang eksempelvis brugt som tapet i islandske huse, så man lagde ikke meget vægt på det, men det gør man i høj grad nu.

Der vil jeg sige, at det er et godt eksempel på, at vi skal gå foran. Vi kunne gøre det i 1960'erne, så hvorfor kan vi ikke også indlede diskussioner med den græske regering denne gang? Hvad er det, de tænker sig? Hvad er det, de går op i? Vi har alle sammen hørt fra den græske ambassadør i den her sag, og de går op i det i Grækenland. Jeg kunne forestille mig, at det ville være smukt at give dem tingene tilbage i 2030, som jo er det moderne Grækenlands 200-årsfødselsdag. Tak.

Kl. 10:31

Formanden (Søren Gade):

Hr. Mogens Jensen.

Kl. 10:31

Mogens Jensen (S):

Der er bare forskel på situationen med Islands håndskrifter og så de her stykker fra Parthenontemplet, for som det også er blevet nævnt, ændrer det, at Danmark leverer tre små stykker tilbage til Athen, ikke på formidlingen. Jeg har selv lige for et års tid siden været i Athen og set museet der, og det er jo fremragende, men at vi har dem i Danmark, gør, at vi kan formidle græsk kulturarv til de rigtig mange, der besøger Nationalmuseet her. Og som sagt, hvis tingene

skulle ændre sig, altså hvis f.eks. British Museum, som jo har den helt store samling, skulle beslutte at tilbagelevere genstande, kunne det give mening, at de danske genstande også skulle tilbage for at kunne samle hele frisen eller det, der er tilbage af den, i Athen. På den måde kunne det være fornuftigt, og vi kan jo se, om det forhold ændrer sig.

Kl. 10:32

Formanden (Søren Gade):

Så er der ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Mogens Jensen fra Socialdemokratiet. Jeg byder nu velkommen til hr. Jan E. Jørgensen fra Venstre.

Kl. 10:33

(Ordfører)

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for ordet. Og en oprigtig tak til hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne for at fremsætte det her beslutningsforslag. For det er en vigtig principiel debat, og jeg vil godt indrømme, at jeg har været meget i tvivl om, hvad jeg skulle mene om det her spørgsmål, men er – vi kan lige så godt starte med at udløse spændingen først som sidst – nået frem til, at Venstre ikke kan støtte beslutningsforslaget. Men det betyder ikke, at vi ikke har sympati for mange af de tanker, der ligger bag.

Helt grundlæggende er det vores synspunkt, at Grækenlands kultur ikke kun er Grækenlands. Grækenland er demokratiets vugge og har betydet uvurderlig meget for hele den vestlige civilisation, og derfor er det også vigtigt, at museer ikke bare i Grækenland, men i hele verden kan udstille græske kulturgenstande.

På samme måde, som vi synes, det ville være fattigt, hvis man skulle til USA for at se noget om amerikansk kultur, skulle til Frankrig for at se noget om fransk kultur, skulle til Grækenland for at se noget om græsk kultur og skulle til Danmark for at se noget om dansk kultur osv., synes vi, det giver rigtig god mening, at museer over hele verden kan være verdensmuseer, eksempelvis et museum som British Museum, der udstiller kunst- og kulturgenstande fra hele verden. Det er med til at formidle hele verdens kultur.

Når jeg har været i tvivl i denne sag, skyldes det, at der jo er tale om en frise, der er blevet sprængt i luften. Altså, det er dybest set tyrkernes skyld alt sammen, som vi sikkert kan blive enige om i mange sammenhænge, for havde tyrkerne ikke brugt Parthenontemplet som krudtlager tilbage i 1687, var vi slet ikke i den her situation i dag. Det var ret uforsvarligt, må man sige, for Parthenon blev truffet af fjendens kanonild, eller hvad det var, og derfor sprang en del af det i luften, frisen blev spredt for alle vinde, og en dansk sømand købte noget af det og tog det hjem og forærede det som gave til kongen.

Men de tre dele, vi har på Nationalmuseet i Danmark, kunne, hvis vi tilbageleverede dem nu til Grækenland, ikke indgå i frisen, for det sted, hvor de i givet fald skulle placeres, altså der, hvor brikkerne i puslespillet skulle sættes på, findes ikke; det puslespil befinder sig i London, på British Museum, som har en langt større del af frisen. Så det ville ikke gøre den store forskel, hvis Danmark tilbageleverede de dele af frisen, som vi har. Det ville i virkeligheden give mere mening, at vi så tilbageleverede det til Storbritannien, så det kunne indplaceres på British Museum. Det viser lidt om, at den her sag er forholdsvis vanskelig.

Det er jo ikke sådan, at vi aldrig tilbageleverer kulturgenstande. Der er eksemplet med den brasilianske fjerdragt, hvor Nationalmuseet havde flere eksemplarer, og hvor man sagde: Så kan vi godt undvære den ene. Den istandsatte og tilbageleverede man. Brasilien var i den forfærdelige situation, at deres nationalmuseum var nedbrændt og det stort set ikke havde brasilianske kulturgenstande tilbage. Det var en helt særlig situation.

En sådan helt særlig situation foreligger der ikke i dette tilfælde. Men hvis eksempelvis British Museum tilbageleverede sin del af frisen, skulle vi selvfølgelig debattere spørgsmålet på ny, ingen tvivl om det. Og som kulturministeren også var inde på, kunne man jo også forestille sig, at grækerne kunne låne kulturgenstande og lave en særudstilling med dem. Det er der tradition for på kryds og tværs af museer.

Så med disse ord vil jeg igen takke Danmarksdemokraterne for at have rejst en principielt vigtig debat. Det er, som kulturministeren sagde, ikke noget, vi diskuterer hver dag her i Folketingssalen, og der er bestemt argumenter på den ene side og på den anden side, men her vejer det altså tungest, at det også er rigtig, rigtig vigtigt for Danmark at kunne fortsætte udstillingen af de her pågældende kulturgenstande, som jo har været i Danmarks eje i flere hundrede år.

Kl. 10:37

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er foreløbig en kort bemærkning. Hr. Søren Espersen, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:37

Søren Espersen (DD):

Jeg synes, det var en god tale med mange fine argumenter. Det, jeg bare lidt polemisk vil runde af med at sige, er, at det altså vil sige, at det er briterne, der bestemmer, hvad vi skal. Det kunne jeg se var essensen af det, der blev sagt fra ordførerens side.

Kl. 10:37

Formanden (Søren Gade):

Hr. Jan E. Jørgensen.

Kl. 10:37

Jan E. Jørgensen (V):

Ja, og havde det været omvendt, altså havde det været os, der havde haft størsteparten, kunne det have givet mening, at vi var gået forrest.

Kl. 10:38

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Jan E. Jørgensen fra Venstre, og jeg byder nu velkommen til fru Charlotte Broman Mølbæk fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 10:38

(Ordfører)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Jeg vil også starte med at sige tak til hr. Søren Espersen for at rejse det her i virkeligheden meget svære spørgsmål, fordi det jo på mange måder strækker sig langt ud over de tre konkrete friser, som der stilles forslag om. Det prøver os alle sammen af, både i forhold til hvor liberale vi er, og hvor beslutningerne skal ligge henne, og det prøver os også af sådan historisk set i forhold til at kigge på, hvor værdifulde kulturgenstande egentlig hører til. Så det er også med en vis alvor, at jeg står her i dag for at tale lige præcis om det her forslag, som berører vores alle sammens kulturelle identitet og vores forpligtelser over for andre nationer.

Vi befinder os også i en tid, hvor spørgsmål om udlevering af kulturgenstande har rejst sig som en vigtig diskussion, og det er jo ikke kun herhjemme. Der bliver talt om Storbritannien; det er absolut også en debat derovre, som splitter politisk.

Danmark har tidligere vist vejen ved at aflevere kulturgenstande tilbage til eksempelvis Island og Grønland, og det skal selvfølgelig også ses i lyset af en postkolonial tid, da begge lande tidligere har haft København som deres hovedstad, og det har skabt en unik dynamik mellem vores nationer, men vi står over for en ny udfordring.

Spørgsmålet om de tre konkrete kulturgenstande har i årtier været genstand for kulturudenrigspolitisk debat. Historien bag de her genstande er kompleks og fuld af mange nuancer. Der var flere talere før mig, der har været gode til at gøre rede for dele af det, men genstandene er jo bragt til Danmark for en del år siden og faktisk også på relativt lovlig vis. Så kan man jo igen dykke ned i historien og spørge, om det var fair på den tid. Men det er ikke stjålet, hvilket er noget af det, der giver hjemmel til, at vi som regel tilbageleverer kulturgenstande, jævnfør lovgivningen.

Udfordringen er ikke unik og gælder ikke kun for Danmark. Andre europæiske lande, f.eks. Storbritannien, står også over for store dilemmaer med store samlinger af græske genstande. Nyere politiske begivenheder har også ført til en voldsom eskalering af debatten, og det britiske lederskab har jo netop også været under pres for at genoverveje deres holdning til udlevering af kulturgenstande.

I den her kontekst foreslår Danmarksdemokraterne, at Danmark indleder forhandlinger med Grækenland om at returnere de omstridte genstande. Forslaget er set fra vores synspunkt egentlig meget sympatisk og kan potentielt tjene som et forbillede for andre nationer, men vi skal også være opmærksomme på kompleksiteten i de sager og den indlejrede nationale identitetspolitik, der kan gøre det rigtig svært at finde en løsning. Bliver det politisk betinget, kan det jo afhænge af, hvilket flertal der er, og vi kan i SF godt være rigtig bekymret for, at det kun bliver politisk betinget, og det skal i allerhøjeste grad være fagligt velfunderet og begrundet, hvis vi begynder på flere udleveringer og på en anden praksis end den, vi har i dag.

Men vi mener også, at tiden er en anden i dag, så derfor vil vi gerne foreslå, at kulturministeren igangsætter en slags undersøgelsesarbejde og en proces for at finde ud af, hvordan vi kan arbejde videre med det i den tid, vi står i i dag, og i virkeligheden også kigge på, hvordan vi kan arbejde med det i en slags internationale organer, der kan hjælpe os med at lave nogle retningslinjer for, hvordan vi udleverer de her kulturgenstande. For hvis der går hen og bliver konkrete forhandlinger mellem stater, kan det godt blive en højkonfliktsag. Så det kunne være interessant at arbejde med det internationalt. Det kunne også være i EU. Det kunne også være UNESCO, der kunne udvide sig endnu mere, i forhold til hvordan de kan rådgive og vejlede og sige, hvilken måde vi kan gøre det på.

Så vi kunne egentlig godt ønske os her fra SF's side, at der kom en proces i gang med det, så vi ikke bare stopper den dér og bare siger, at vi har en nugældende praksis. Vi er i hvert fald villige til at kigge videre på, hvordan vi kan udvide praksis, men det helt afgørende for os er, at den er fagligt velfunderet og begrundet. Så i den her komplekse udfordring tror vi på dialog og samarbejde og på, at vi kan finde løsninger og finde en retfærdig balance for både at værne om vores kulturarv og respektere andre nationers rettigheder.

SF kommer ikke til at stemme for Danmarksdemokraternes beslutningsforslag, men håber, at vi kan komme videre i en proces, der måske kan sætte lidt mere lys på, hvilke muligheder vi har, og eventuelt, om det ikke er tid til lidt at modernisere den måde, vi gør tingene på i Danmark.

Kl. 10:43

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Charlotte Broman Mølbæk fra Socialistisk Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til fru Katrine Daugaard fra Liberal Alliance.

Kl. 10:43

(Ordfører)

Katrine Daugaard (LA):

Tak for det, formand. Jeg synes egentlig, at mange af mine kolleger har argumenteret ret godt og sagligt og givet et rigtig godt historisk oprids af de her konkrete dele fra frisen. Så jeg tror hellere, at jeg vil

komme lidt generelt ind på, hvordan vi i LA ser på tilbagelevering af kulturelle genstande.

Tilbagelevering af kulturelle genstande mener vi kun skal ske under helt særlige omstændigheder, og det er meget betinget af, hvordan de er kommet til Danmark i første omgang. Det er der jo som sagt allerede redegjort for med frisen. Så i den her sammenhæng synes vi ikke, at der er noget, der tyder på, at tilegnelsen af genstandene bærer præg af uordentlighed. I beslutningsforslaget nævnes det, at vi har tilbageleveret genstande til f.eks. Island og Grønland, men de her lande har Danmark jo også en helt særlig relation til og fælles historie med, hvilket danner en præmis for udveksling af kulturgenstande.

Hvis præmissen er – og det var lidt det, som jeg hørte hr. Søren Espersen sige i sin tale – at alle genstande fra udlandet bør tilbageleveres og argumentet er, at f.eks. frisen hører hjemme i Grækenland, fordi det er græsk kultur, kunne vi ret hurtigt tømme Nationalmuseet for genstande. Det synes jeg ville være ret trist, i og med at man dermed mister hele den danske kulturhistorie, i form af hvordan vi selv har udviklet os ved netop at rejse ud af landet og få kultur med os hjem.

Så jeg vil egentlig også bare afrunde med, at jeg jo også mener, at armslængdeprincippet er ret vigtigt. Jeg har i bund og grund ret stor tillid til, at Nationalmuseet foretager deres vurderinger på et ret højt fagligt niveau. Så LA stemmer nej til forslaget.

Kl. 10:46

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Katrine Dugaard fra Liberal Alliance. Jeg byder nu velkommen til hr. Henrik Frandsen fra Moderaterne.

Kl. 10:46

(Ordfører)

Henrik Frandsen (M):

Tak for ordet, hr. formand, og tak til Dansk Folkeparti for at have fremsat det her beslutningsforslag. Tre fragmenter fra udsmykningen af Parthenon på Akropolis i Athen er i dag udstillet på Nationalmuseet i København. Det drejer sig om to hoveder samt en hestehov, alle tre af marmor, og alle tre blev danskejede i henholdsvis 1687 og 1835. Det var, da en dansk søofficer deltog i Venedigs krige mod Osmannerriget, at han købte de to hoveder, og senere blev de af samme søofficer givet som gave til Christian V. Nu ønsker Grækenland efter anmodning fra den græske ambassadør at få dem retur.

Tillad mig som start at kvittere for intentionen bag beslutningsforslaget. Folketingssalen er også til for de mange principielle forslag og principielle diskussioner, som vi somme tider glemmer. Tak for det. Og her har vi virkelig at gøre med en historisk sag, der rejser utallige principielle spørgsmål, der endda ikke er lige nemme at svare på alle sammen, men tillad mig at prøve at gøre et ydmygt forsøg.

I Moderaterne mener vi, at der findes gode grunde til, at historiske genstande i nogle tilfælde skal leveres tilbage. Nationalmuseet tilbageleverede sidste år en fjerke til nationalmuseet i Brasilien – det har været sagt et par gange. Her var bevæggrunden, at den kunne bidrage til at genopbygge det brasilianske nationalmuseum, som blev ødelagt ved en katastrofal brand i 2018, med nye genstande, som de manglede, og at Nationalmuseet faktisk også havde flere kapper af samme type. Men det skal bero på en meget konkret, en meget professionel og frem for alt en meget faglig vurdering. Jeg mener ikke, at en sådan vurdering nødvendigvis skal komme fra Christiansborg. Det betyder dog ikke, at diskussionen ikke er vigtig, for det er den, og det er derfor, vi har den her i dag.

Den konkrete vurdering, der er kommet, er nemlig kommet fra Nationalmuseet. Den giver ikke anledning til, at vi kan konkludere,

at der er særlige forhold, der taler for at udlevere de genstande, og det er jo i sig selv en historisk anledning, der gør, at de genstande, som vi taler om i dag, er havnet her i Danmark. Når genstande fra Danmarks historie også er landet i andre lande, er det også historiske begivenheder, der har medført det. Derfor synes jeg ikke, at vi i 2024 nødvendigvis skal bruge unødigt lang tid på at gøre krav på krigsbytte helt tilbage fra 1600-tallet. Desuden kan man orientere sig hos Nationalmuseet, som jo siger, at vi har et godt samarbejde, og hvis der er noget, man gerne vil låne, kan man låne det til udstillinger. Det er en god måde for museer at samarbejde på i en fredelig nutid.

Som jeg indledningsvis sagde, er der hver gang tale om en konkret og frem for alt faglig vurdering. Jeg vil sige, at hvis der i fremtiden skulle være en anden anledning eller en anden situation, altså at der sker noget andet og der er noget, der ændrer sig, så kunne der være god grund til, at vi kigger på det igen. Om den pointe er det vigtigt at understrege, at den vurdering, der er tale om nu og her, ikke er foretaget af Kulturministeriet eller Folketinget, men at det er en vurdering, der kommer fra Nationalmuseet. På den baggrund kan jeg endnu en gang takke Danmarksdemokraterne for at have fremsat forslaget, men Moderaterne kan ikke stemme for forslaget. Tak for ordet.

Kl. 10:50

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til hr. Henrik Frandsen fra Moderaterne. Jeg byder nu velkommen til hr. Per Larsen fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 10:50

(Ordfører)

Per Larsen (KF):

Tak for det, formand. På vegne af fru Helle Bonnesen skal jeg hermed læse den konservative ordførertale op. En brasiliansk fjerke gav sidste år genlyd i branchen. For repatriering har ikke rigtig været så synligt på vores kulturdagsorden i mange år. Pludselig blev den det. Denne tale handler ikke om, hvorvidt det var korrekt at tilbagelevere den specifikke kåbe. Men episoden på Nationalmuseet viste med al tydelighed, hvor vigtigt emnet er, og hvor meget vi har behov for at diskutere det. Så lad mig starte med at sige tak til Danmarksdemokraterne for at løfte debatten.

Skal vi sende kulturgenstande retur til oprindelseslandet? B 96 går specifikt på tre stykker af en græsk frise, men det går hen og bliver en generel diskussion. For hvis vi gør det, kan det jo danne præcedens. Forslaget åbner for mange spørgsmål: Er kulturgenstandene købt? Er de stjålet? Er de blevet taget i krig eller blevet givet som gave? Er modtagerparten parat til at sikre modtagelsen? Stoler vi på modtageren? En tilbagelevering skulle jo nødig ende med, at genstanden bliver privateje eller bliver videresolgt. Hvordan kan vi sikre tilbageleveringen? En stor statue fylder, men det gør et sjældent frimærke ikke. Det ene kræver ekstreme foranstaltninger for at kunne tilbageleveres, og det andet kan gemmes i en bagklomme. Endelig kan man sige, at den enkelte genstand er gået hen og blevet en del af vores egen danske historie. Fjerner vi dermed vores egen historiefortælling og kulturarv ved en tilbagelevering?

Men det allervigtigste er faktisk, at Konservative ikke mener, at vi her i salen er den rigtige gruppe til at beslutte det. Den rigtige løsning må være, at vi får et solidt repatrieringsudvalg med fagfolk, som kan forholde sig til det fra sag til sag. Løsningen er ikke, at vi som politikere udvælger enkeltstående kulturskatte og derefter stemmer enten ja eller nej. Det vil faktisk ikke være fair i forhold til kulturskattene. Vi har i dag et udvalg, men ikke et udvalg med nok vægt og med nok politisk opbakning. Det bør vi have. Det har branchen faktisk også selv efterspurgt.

Konservative kan ikke støtte forslaget, om end vi er rigtig glade for, at debatten er åbnet. Tak for ordet.

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Per Larsen fra Det Konservative Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til fru Zenia Stampe, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 10:53

(Ordfører)

Zenia Stampe (RV):

Tak for det. Da jeg læste det her forslag, måtte jeg læse det et par gange for at være helt sikker på, at jeg forstod det rigtigt, for det kom lidt som en overraskelse for mig. Nu er det hr. Søren Espersen, der har fremsat det, og omvendt kan den her meget store historiske bevidsthed jo ikke overraske mig.

Når vi ellers har talt om repatriering, er det jo ofte sket som led i sådan en postkolonialistisk strømning, som SF's ordfører også var inde på, og der synes jeg ofte, at jeg har oplevet, at der har været sådan en vis tilbageholdenhed, i hvert fald blandt de borgerlige partier, i forhold til tilbagelevering. Derfor har hele spørgsmålet jo tit indgået i sådan en større værdipolitisk debat og ikke mindst en bearbejdelse af tidligere kolonitider.

Nu kan man sige, at Grækenland jo på den måde ikke er en del af den diskussion, og det er måske også derfor, at Danmarksdemokraterne stiller sig helt anderledes. Hvad nu, hvis det havde været Egypten, der havde bedt om at få deres kulturgenstande tilbage, også fra vigtige perioder, som vi også føler betyder meget for vores historie? Hvordan havde man stillet sig der?

Der kommer vi måske ind til kernen af, hvad det er, der skal være afgørende for, om vi repatrierer kulturgenstande. Det, jeg synes ville være meget ulykkeligt, var faktisk, hvis det blev taget som gidsel i sådan en værdipolitisk diskussion, altså at der er nogle lande, vi godt kan lide og vi derfor godt vil repatriere deres kulturgenstande til, mens der er andre lande, vi ikke kan lide og ikke vil repatriere til.

Når det så er sagt, tror jeg nok, at der også er lande, som vi radikale ville tænke at vi ikke lige har lyst til at sende kulturgenstande til, f.eks. Assads Syrien – måske engang i fremtiden, hvor man må håbe på at der ikke sidder en frygtelig diktator. Men det er jo derfor, at den her sag bliver så betændt og følsom. Det er jo ikke bare på grund af museumsfolkene og den tilknytning, man som museumschef kan have til sin samling, og den unikke værdi, den samling har, i forhold til at formidle kulturarv. Det er jo også, fordi det pludselig bliver udenrigspolitik, og det synes vi i hvert fald at vi skal passe lidt på med at gøre det til.

For os er der derfor nogle meget vigtige kriterier, som man skal holde sådan nogle her sager op imod. Først og fremmest skal diskussionen altid tage udgangspunkt i den enkelte kulturgenstand og ikke det enkelte land. Altså, det, der bliver lagt op til her, er jo, at man skal lave en regeringsforhandling med Grækenland om *alle* kulturgenstande, også de danske, der måtte være i Grækenland, for så måske at lave en udveksling. Det synes vi er en forkert måde at gå til det på. Det ville måske være anderledes, hvis det handlede om vores eget rigsfællesskab osv.; så kunne man godt forestille sig sådan en større forhandling.

Men ellers mener vi, at man må tage udgangspunkt i den enkelte kulturgenstand, og her er det vigtigste kriterium selvfølgelig, hvilken værdi den her kulturgenstand har for sit oprindelsesland. For vi mener også, at uagtet hvor glad man måtte være for en udenlandsk kulturgenstand i Danmark, bør man tage hensyn til, at alle lande skal have mulighed for og ret til at formidle deres egen kulturarv.

Derfor er det jo helt reelt, at vi i Danmark også har et ansvar for at hjælpe lande med at bygge deres egenbeholdning af kulturgenstande op. Det kan være lande, der oplever et museum brænde, eller lande, som har været igennem perioder med koloniherrredømme eller andre ting, der gør, at de simpelt hen sidder tilbage uden deres egen

kulturarv. I sådan nogle tilfælde vil vi jo så også kunne blive nødt til at slippe ting, som vi egentlig også mener har stor værdi for os. For selvfølgelig er der også noget, der handler om værdien for os. Vi er heller ikke tilhængere af, at vi skal sende alle kulturgenstande hjem. En vigtig del af dannelsen er også at kende andres kulturer, og lige præcis når vi snakker om antikvens kultur, er der jo mange af os, der vil mene, at det også er vores kultur.

Så beslutningen om repatriering vil jo altid, synes vi, skulle tage udgangspunkt i den enkelte kulturgenstand: Er det her en nødvendig brik for at kunne formidle kulturarven i oprindelseslandet? Men der er jo selvfølgelig også et hensyn til, at vi også kan formidle hinandens og hele verdens kulturarv.

Vi er glade for at få debatten her, og vi vil sådan set ikke være afvisende over for en politisk drøftelse af det her spørgsmål, tværtimod ville vi være meget positive over for det. Det ved vi også at Rane Willerslev fra Nationalmuseet har efterlyst, så man på Nationalmuseet, hvor man sidder med de her meget svære overvejelser, kan få en politisk pejling.

Kl. 10:59

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er foreløbig en kort bemærkning fra hr. Søren Espersen, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:59

Søren Espersen (DD):

Fru Zenia Stampe fik jo den her debat sporet ind på noget helt andet, som jeg slet ikke rigtig forstår. Jeg kan bekræfte, at det her altså er kulturpolitik; det er ikke udenrigspolitik. Hvis Egypten tilsvarende kom og bad om noget, som vi har på de danske museer, så skulle vi udlevere det, efter min opfattelse. Så det er ligegyldigt, hvor det er.

Der ligger bare ikke ret meget nogen steder på danske museer, specielt ikke på Nationalmuseet, af den slags, hvad enten det er indført krigsbytte, eller om det er købt og betalt, eller hvad det nu kan være. Der ligger ganske, ganske få ting. Når jeg lidt senere får ordet igen, skal jeg prøve at fortælle, hvad der eksempelvis ligger af danske kunstskatte i Sverige, og man kan blive meget forbavset over, hvor meget det egentlig drejer sig om.

Men det er altså en bekræftelse af, at det her gælder alle lande, og jeg er interesseret i, at det her bliver en sag, hvor man kommer til at følge op på, hvad UNESCO besluttede, dengang vi fra Danmarks side ratificerede den her konvention i 2003. Jeg går virkelig op i den konvention, og jeg er flintrende ligeglad med, hvor tingene kommer fra.

Kl. 11:00

Formanden (Søren Gade):

Fru Zenia Stampe.

Kl. 11:00

Zenia Stampe (RV):

Det er jeg meget glad for at høre. Jeg vil bare sige, at nu har hr. Søren Espersen jo skiftet parti fra Dansk Folkeparti til Danmarksdemokraterne, men jeg husker selv diskussionen tilbage i 2018, hvor Tyrkiet kom med et ønske om at få repatrieret rigtig mange kulturgenstande, og hvor hr. Alex Ahrendtsen sagde, at de kunne rende og hoppe, så længe de behandlede kurderne, som de gjorde, og der var konflikten på Cypern. Så man kan sige, at der blev der i hvert fald blandet udenrigspolitik ind i det, og dengang var hr. Søren Espersen jo i det samme parti, nemlig Dansk Folkeparti.

Selvfølgelig er der noget udenrigspolitik i det. Det vil der jo altid være, for der er lande, vi ikke har lyst til at repatriere til, sådan som forholdene kan være. Men jeg er ellers meget glad for at høre den tilkendegivelse af, at det ikke bør være udenrigspolitikken, som

er udgangspunktet, men kulturpolitikken. Det er jeg helt enig i og meget glad for at høre.

Kl. 11:00

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Zenia Stampe fra Radikale Venstre, og jeg byder nu velkommen til hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 11:01

(Ordfører)

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Vi debatterer i dag, hvorvidt Danmark skal aflevere danske kulturgenstande tilbage til deres oprindelseslande, og spørgsmålet berører ikke blot ejendomsret, men også vores opfattelse af kultur, historie og national identitet. Skal Danmark konsekvent returnere kulturgenstande til deres oprindelsesland, og kan man overhovedet tale om en oprindelig kultur? Hvor trækker vi grænsen, og hvilken historie er mest ægte eller autentisk?

Disse genstande er jo blevet dansk kulturarv, der fortæller historier om vores fortid og om de eventyr, opdagelser og møder med andre kulturer, som har formet vores nation, og jeg kan godt forstå, at Danmarksdemokraterne gerne vil have, at Danmark har et godt forhold til Grækenland. Det tror jeg også vi har, selv om vi ikke ændrer på noget som følge af det her beslutningsforslag.

Alle ved, at Dansk Folkeparti er glade for Grækenland og har sympati med grækerne og stor respekt for det, de har givet den vestlige verden. Men de græske kulturgenstande udstillet på Danmarks museer tilhører også os. De er et vidnesbyrd om vores nationale historie og udvikling. De fortæller historier om vores fortid, om eventyr, om opdagelser og om møder med andre kulturer, som har bidraget til at forme den nation, vi er i dag. Det er artefakter og genstande, der inspirerer os, vækker vores nysgerrighed og udfordrer vores forestillinger, og at fjerne disse genstande ville i min optik være det samme som at rive sider ud af vores historiebog og dermed berøve os vigtig viden og indsigt. Grækenlands kulturarv er så dybt indlejret i vores kultur, at vi ofte glemmer dens oprindelse. Det er en arv, der nu er en del af hele Europas arv og selvfølgelig også Danmarks kulturarv, og det er en hæder til Grækenland, som vi skal være stolte af.

Danmarksdemokraterne foreslår i et debatindlæg i Altinget, at kulturgenstande bør returneres, uanset hvordan de oprindelig er blevet anskaffet, og man henviser til en tid, hvor mange genstande ikke blev betragtet som værdifulde. Det er et synspunkt, som mildest talt er meget vidtgående, og som overser det faktum, at historie og værdi er dynamiske begreber, og den værdi og betydning, som disse genstande har opnået igennem deres ophold i Danmark, er uadskillelig fra vores egen kulturelle udvikling. Derfor mener jeg og vi i Dansk Folkeparti heller ikke, at vi skal sende de tre dele af Parthenonfrisen, vi har, tilbage.

Det er en illusion at tro, at genstandes tilbagelevering vil bidrage mere meningsfuldt til deres oprindelseslande. Mange af de her objekter er blevet bevaret studeret og udstillet i Danmark i århundreder og er blevet en integreret del af vores nationale arv. De fungerer som broer mellem kulturer, tidsperioder og folkeslag og bidrager til en dybere forståelse af hinanden.

Før vi overvejer at returnere de her genstande, bør vi spørge os selv, hvor mange arkæologer og filosoffer vi ville have haft i Danmark uden disse genstande. Ville vi have haft en Søren Kierkegaard uden kontakt til vores klassiske arv? Ville han have haft motivationen til at lære sig græsk og latin, hvis ikke han var blevet inspireret af de genstande, der allerede var i København på hans tid? Jeg mener, vi bør værne om vores kulturskatte, så vi kan fortælle danskerne om Grækenland og græsk kultur. Vi skal tage på ferie

i Grækenland og lade os forundre af den fælles kultur og vores græsk-romerske arv.

Afslutningsvis vil jeg spørge Danmarksdemokraterne, om de også mener, at vi i Danmark bør gå ud i verden og gøre krav på, hvad der er dansk eller nordisk, nærmest sådan konsekvent. Skal Danmark eksempelvis kontakte Ukraine med henblik på at bringe kulturgenstande tilbage fra Kyivriget, som nordiske vikinger i sin tid grundlagde? Skal vi kontakte englænderne og bede om de kulturgenstande, der blev frembragt under Vilhelm Erobreren, der som bekendt havde nordisk vikingebaggrund gennem sin forfader Rollo, eller måske den velstand, som bispedømmerne besad under Knud den Store? Jeg tænker lidt: Hvor stopper vi, hvis vi begynder på den her form for tankegang?

Jeg ser frem til Danmarksdemokraternes svar på det spørgsmål. Jeg tror grundlæggende, at Grækenland, Egypten og andre lande, der har kulturgenstande placeret på museer i Danmark, Frankrig og England osv. osv., ville være både kulturelt og økonomisk fattigere, hvis ikke deres kulturarv var blevet spredt ud i verden og var blevet global kulturarv til inspiration og nysgerrighed for mennesker andre steder. Tak for opmærksomheden.

Kl. 11:05

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til fru Sascha Faxe fra Alternativet.

Kl. 11:05

(Ordfører)

Sascha Faxe (ALT):

Tak, formand. Mennesket er af natur nysgerrigt, og nysgerrighed er blevet nævnt en del gange heroppe fra talerstolen i dag. Mennesket er også eventyrløst af natur, og sådan helt biologisk giver det jo god mening. Det sikrer os viden til udvikling, så vi ikke længere sidder og slår to sten mod hinanden, men det giver også en udveksling af genmateriale.

Vi har gennem alle tider flyttet os rundt på planeten, både ved at folk har flyttet sig i store strømme – ellers boede vi jo alle sammen i Afrika stadig væk – og som rejsende i handel, tro, dannelse og opdragelse. Vi har udviklet forskellige måder at stille den her nysgerrighed på uden at flytte os så langt og alligevel blive klogere på hinanden. Her er vores museer helt centrale og har været det i de mange år. De sikrer os en forståelse for hinanden på tværs af kulturer og livsanskuelser, og det gør os gladere og klogere at gå på museum, og jeg vil altså også mene, at det forebygger konflikter, når vi forstår hinanden bedre.

Genstande er modsat landegrænser, kulturer, religioner, sprog, styreformer osv. fastfrosset, og det giver os et indblik i noget, der engang var i en given tid. Men øjnene, der ser på genstandene, ændrer sig over tid. Bare i den tid, som er gået, siden jeg gik i skole, er der mange ting i historiefortællingen, der har ændret sig, og den måde, vi ser på ting på, har ændret sig. Derfor har tingene også ændret sig temmelig meget siden det gamle Grækenland, tænker jeg.

Det betyder, at genstande fra forskellige steder i verden ikke kun er en fortælling om det sted, hvor de kommer fra, og den tid, hvor de blev tilvirket og havde en betydning. Det fortæller os også noget om menneskeheden som helhed, og det viser os vores grundmenneskelige fællesskab. Nogle gange er de forskellige genstande fra forskellige steder i verden også en brik i vores egen historie. Det er der flere af ordførerne før mig, bl.a. ordføreren fra Dansk Folkeparti, der har nævnt, altså at de her genstande i høj grad bliver en del af vores kultur også.

Danmark er i udpræget grad et produkt af stor nysgerrighed og mobilitet, både fysisk og forståelsesmæssigt. Så de genstande, der er tale om i forslaget, kommer fra en historisk kultur, som meget

markant har påvirket vores danske tænkning, sprog og styreform, og det til trods for, at de er blevet lavet langt fra Danmark i en norron tidsalder. Derfor har de altså også betydning for vores historie og vores selvforståelse.

Når det så er sagt, vil der også være genstande, som er afgørende for et folks historie, og som er blevet handlet eller taget i en tid, hvor verden var en anden. Det talte ministeren også om i sin tale, og det er også vigtigt, at vi holder os det for øje. Derfor er det også afgørende, at vi har en lydhørhed over for nutidige kulturers behov for genstande, der er vigtige for deres selvforståelse og historie, og det kan der jo være forskellige årsager til. Krige er blevet nævnt, og der er blevet nævnt kulturer, der allerede har mistet så meget, at de simpelt hen nærmest skal bygge sig selv op igen.

Derfor hilser vi i Alternativet åbningen for at tale om kulturelle aspekter og postkoloniale opgør meget velkommen. Set fra vores synspunkt er det lidt overraskende, at det kommer fra Danmarksdemokraterne, men ikke desto mindre er vi glade for det. Som det blev sagt i SF's tale, håber vi også, at det kan blive starten på en længere politisk samtale, så vi kan skabe nogle moderne rammer for vores historieprofessionelle, som de kan arbejde ud fra, så vi ikke behøver at tage stilling fra genstand til genstand her i Folketinget. Tak.

Kl. 11:09

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Så vi siger tak til fru Sascha Faxø fra Alternativet. Den sidste, som får ordet, er ordføreren for forslagsstillerne, hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 11:10

(Ordfører for forslagsstillerne)

Søren Espersen (DD):

Mange tak. Jeg synes, at det har været en fortræffelig debat, og at der er kommet utrolig mange gode argumenter, også for det modsatte synspunkt af, hvor jeg står, og sådan bør det jo altid være i politik. Så jeg vil sige tak til ministeren og tak til ordførerne, som virkelig har bibragt noget til den her diskussion. Det er meget, meget positivt.

Meget er allerede blevet gennemgået om, hvad der egentlig skete, dengang de her friser kom af sted osv., og det kender vi, men jeg synes, at det afgørende stadig væk er, at Grækenland flere gange har anmodet Danmark om at tilbagelevere de her stykker af Parthenonfrisen, og at de her gentagne anmodninger bliver afvist. Det må jo tyde på, at grækerne meget gerne vil have dem, og sådan tror jeg faktisk det er. For det er jo altså for Grækenland en vigtig kulturarv, og hovedparten af frisen befinder sig så i England, hvor man ikke vil tilbagelevere. De her tre stykker er dog ikke de eneste græske kulturgenstande, som Danmark er i besiddelse af. Nationalmuseet har også andre kulturgenstande fra Athen og som nævnt fra de her udgravninger på Rhodos.

Men stykkerne fra Parthenon er åbenbart af så stor national betydning for Grækenland, at spørgsmålet må behandles på regeringsniveau og ikke bare henvises til frivillige forhandlinger og aftaler mellem museer. Det er et ønske, jeg deler med direktøren for Nationalmuseet, Rane Willerslev, at det er regeringen, der skal beslutte det, hvis noget skal ske. Grækenland er jo altså i dag et veludviklet land, de er medlem af EU, og de ønsker selvfølgelig deres kulturarvgenstande tilbage fra andre lande. De betyder meget for Grækenland som nation og grækerne som folk, og Grækenland passer altså godt på sin kulturelle arv nu – det gjorde man ikke tidligere – og der burde ikke være nogen bevaringsmæssige eller sikkerhedsmæssige betænkeligheder ved at levere de ønskede genstande tilbage.

De seneste årtier har holdningen til tilbageleveringer jo ændret sig i mange lande, og som nævnt i starten vil Danmark med en tilbagelevering vise vejen for andre lande. Danmark er på andre områder ikke bleg for at gå forrest, og her kan man altså vise omverdenen

og de lande, som vi normalt sammenligner os med, hvordan man på fredelig vis kan levere vigtige genstande tilbage til lande, hvor de har stor betydning, og hvor landet er i stand til at tage ansvarlig vare på kulturgenstandene. Der er ingen tvivl om, at Danmark ville kunne opnå stor international anerkendelse ved at være i front med tilbageleveringen af kulturgenstande til Grækenland.

Jeg har flere gange nævnt det her omkring de svenske strejftog igennem Danmark i årene 1658-59, hvor hele Danmark jo var besat, undtagen hovedstaden, og der var der altså, som det også har været nævnt, en gesjæftig dronning – og jeg tror faktisk, hun var tysker, men det skal ikke ligge hende til last – som var gift med Carl X Gustav, og som sammen med 200 dragoner og 40 lastvogne red rundt i Danmark for at fylde op i de meget, meget tunge svenske kunstsamlinger. Lad mig bare nævne nogle af dem, for jeg tror egentlig ikke, man er helt klar over rækkevidden af det, der ligger i Sverige. Det er en pensioneret kriminalbetjent i Kristianstad, Uno Rön Dahl, som i sin tid har fundet ud af, hvad der egentlig ligger, og han har skrevet en lang afhandling om det, og jeg nævner bare lige i flæng: Fra Kronborg har man taget Frederik II's tronehimmel, to kæmpe vægmalerier, som nu findes på Vitskov Slot, forestillende Christian II og Erik Ejegod; man har taget slottets fontæne og kirkeklokke, som nu ringer i Mariakirkens tårn i Stockholm; fra Drottningholms Park er der fontæner og statuer hugget fra kongeslottet i Fredensborg; Netpunspringvandet med en bronzefigur står nu i parken ved Drottningholm. Den, der nu står foran Frederiksborg Slot, er en kopi. Den ægte vare er i Stockholm, og Carlsberg fik så lov til at tage en nøjagtig kopi af den og sætte den op der ved siden af. Så det er lidt specielt, at man også har taget så store ting. Fra Fredensborg Kirke tog man simpelt hen, hvad der overhovedet var at tage, bl.a. en kalk af rent guld besat med diamanter og desuden sågar hele kirkens orgel. Der blev fra bønnekammeret taget malerier og møbler for den dengang svimlende sum af 47.000 rigsdaler, og yderligere findes der nu en meget stor mængde danske portrætter på Gripsholms Slott.

Kl. 11:14

Fra de adelige familier Thott og Reetz blev der stjålet 550 bøger indeholdende værdifuld litteratur på italiensk, latin, fransk og spansk, yderligere det ældste danske værk af Huitfeldts krønike, den gamle danske lagsbog, Odenses Ordinance – alle de gamle danske bøger findes på det kongelige bibliotek i Stockholm. Fra et slot på Lolland er der bunker af uvurderlige bøger som Bartolomeo Platinas Vitae Pontificum, trykt i Treviso i Italien i 1483. Alle bøger fra danske adelsfamiliers biblioteker kan nu findes og genses på det kongelige bibliotek i Stockholm og universitetsbiblioteket i Uppsala. Fra Holger Rosenkrantz' bibliotek er der en mængde gamle kostbare værker, eksempelvis Skånske Lov, Sjællandske Lov samt ældgamle italienske og tyske værker. Vi fik jo som nævnt Jyske Lov tilbage, men Sjællandske og Skånske Lov ligger stadig i Stockholm. Yderligere fra bogskabene kan jeg nævne en håndskrevet ridderroman og det ældste håndskrift af Henrik Harpestrengs Lægebog samt en uerstattelig urtebog og dertil en række håndskrifter om Grønland. Fra Anders Vedels bibliotek kan jeg nævne et værk, der har tilhørt Tycho Brahe, med matematisk og astronomisk indhold. Desuden fandtes der skrifter af Adam af Bremen, en meget vigtig kilde til Nordens historie, og dertil i hundredvis, ja, i tusindvis af historiske værker.

Det er bare lidt af det, der er, og jeg synes, det er interessant at nævne. For det var jo en situation, hvor alle de kunstværker, der overhovedet var, var blevet tyvstjålet, og Danmark kunne ingenting stille op med det. Det var jo først, efter at København var befriet, at man igen fik landet tilbage nogenlunde intakt. Men som sagt skulle man engang prøve at gå ind og kigge på det. Jeg synes, det er interessant, at der egentlig er så meget, og det overraskede mig i hvert fald. Men jeg vil som nævnt sige tusind tak for debatten, vi har

haft. Jeg synes, det har været en interessant debat, og jeg takker alle, der har været med. Tak for det.

Kl. 11:17

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Zenia Stampe, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 11:17

Zenia Stampe (RV):

Jeg synes jo bare, at det har været sådan en spændende debat, og at der også har været en rigtig god modtagelse af beslutningsforslaget, selv om der ikke bliver flertal for det. Så det kunne jo også være en mulighed at lave en beretning, hvor vi fik skrevet nogle af de der principper ind. For jeg synes jo egentlig, at det er rigtig godt, at Danmarksdemokraterne og hr. Søren Espersen har taget debatten herind. For som jeg også sagde i min ordførertale, har Rane Willerslev jo over længere tid opfordret os til at gøre det.

Så det kunne jo godt være, at vi kunne få sat nogle pejlemærker for noget i en fælles beretning, og jeg ved godt, at det er et arbejde at lave sådan en fælles beretning, men det kan hr. Søren Espersen jo overveje. For det kunne der måske godt være et flertal for. Det er jo i hvert fald en diskussion, som man kan se at mange er engageret i, og hvor man måske godt kunne nå til enighed om nogle ting.

Kl. 11:17

Formanden (Søren Gade):

Hr. Søren Espersen.

Kl. 11:17

Søren Espersen (DD):

Tak for idéen, og det vil jeg lige overveje. Vi går som sagt ind i en mødefri periode nu her, og så er der en masse ting, der ligger. Så om det kommer på, tvivler jeg på, men lad os nu se. Jeg tænker over det. Tusind tak for idéen.

Kl. 11:18

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så vi siger tak til ordføreren for forslagsstillerne, hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og derfor er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget. Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 111:

Forslag til lov om ændring af lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber. (Ændring af værdiansættelsesprincipper).

Af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil). (Fremstilling 22.02.2024).

Kl. 11:18

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er åbnet, og den første ordfører, jeg byder velkommen til, er hr. Thomas Monberg fra Socialdemokratiet.

Kl. 11:18

(Ordfører)

Thomas Monberg (S):

Tak for ordet. Som boligordfører for Socialdemokratiet er det en stor fornøjelse at stå her i dag og præsentere vores holdning til ændring af loven om andelsboligforeningernes vurderingsprincipper.

Dette lovforslag er resultatet af en lang og omfattende høringsproces, hvor der har været input fra en bred vifte af interessenter, herunder Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, ejendoms-mæglere, advokater, revisorer samt en række engagerede borgere. Det er et rigtig godt stykke arbejde, som har resulteret i dette lovforslag, som i min optik skal skabe nogle gode og trygge rammer for vores mange gode andelsboligforeninger rundt om i landet.

Dette lovforslag udspringer af afskaffelsen af den offentlige ejendomsvurdering af erhvervsjendomme, herunder andelsboligejendomme, som blev vedtaget tilbage i 2021, og det imødekommer konsekvenserne for de andelsboligforeninger, der anvender den offentlige ejendomsvurdering som værdiansættelsesprincip. Derfor er jeg glad for, at vi med lovforslaget her får givet andelsboligforeninger flere muligheder for at værdiansætte deres ejendomme.

Lovforslaget indeholder to ændringer. Den første er en forlængelse af gyldigheden af valuarvurderinger fra 18 til 42 måneder. Det hjælper de mindre foreninger, som ikke har råd til en ny valuarvurdering hvert år, og som har langt imellem salg af boliger. Den anden del giver mulighed for nettoprisindeksering af offentlige vurderinger, sådan at værdien af andelsboligejendomme kommer til at følge den almindelige prisudvikling, så værdien af ejendommen ikke bliver udhulet. Så i fremtiden vil dette lovforslag, hvis vedtaget, give andelsboligforeningerne mulighed for større frihed til at vælge deres egen vurderingsform for deres ejendomme.

Dette lovforslag har været fremsat før, og derfor er vi i Socialdemokratiet glade for, at vi nu giver ro til dem, der bor og lever i de mange dejlige andelsboliger rundt om i landet. Med disse bemærkninger vil jeg sige, at Socialdemokratiet selvfølgelig stemmer for lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 11:20

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til hr. Thomas Monberg fra Socialdemokratiet. Jeg byder nu velkommen til fru Heidi Bank fra Venstre.

Kl. 11:21

(Ordfører)

Heidi Bank (V):

Tak for det. Lovforslaget, vi drøfter i dag, vedrører værdiansættelsesprincipper for vores andelsboligforeninger. Det er noget, der har stor betydning for den enkelte andelshaver, ligesom det har betydning for andelsboligforeningerne, og det gælder ikke mindst, når

større vedligeholdelsesarbejder i en andelsboligforening skal planlægges. Særlig centralt er det selvsagt ved køb og salg af andele. Ingen har lyst til at købe for dyrt, og ingen har lyst til at sælge deres hjem for billigt. Sådan har de fleste af os det nok.

Jeg kunne godt have ønsket mig, at vi havde fået ét vurderingsprincip, der gjaldt alle andelsboligforeninger. Politisk taler vi evig og altid om at få ryddet op i lovgivningen, således at reglerne bliver lettere at navigere i, lettere at forstå, men ofte viser det sig sværere end som så. Det gør det også, når det gælder værdiansættelsesprincipper for andelsboliger, hvor forhold som foreningernes geografiske beliggenhed, størrelser og alder spiller ind, ligesom det for et flertal i nogle andelsboligforeninger er væsentligt at fastholde et særligt ideologisk udgangspunkt. Nu er vi heldigvis landet på en løsning, hvor der tages højde for netop de forskelligheder – en løsning, hvor vi giver muligheder og mindre bøvler til andelsboligforeningerne i stedet for begrænsninger.

Det er alt sammen i tråd med anbefalingen fra et flertal i Udvalg om andelsboliglovens værdiansættelsesprincipper. Det er nogle lange ord, vi skal kunne her. Udvalget har i arbejdet vejet hensynet til at begrænse andelsboligforeningernes merudgifter ved at indhente valuarvurdering op imod et ønske om retvisende valuarvurderinger. Balancen er, at andelsboligforeningerne får mulighed for at forlænge gyldighedsperioden for deres valuarvurderinger fra 18 til 42 måneder. Det sparer bøvler for de frivillige andelshavere, der sidder i andelsboligforeningernes ledelse, og det sparer andelshaverne penge, når valuarvurderingerne skal udarbejdes knap så ofte. Det giver rent ud sagt mening. Det er naturligvis forudsat, at den værdi, der til enhver tid bruges fra en valuarvurdering, er korrekt, når man skal ansætte andelsværdien.

Et andet element er, at de andelsboligforeninger, der ikke gør brug af den offentlige ejendomsvurdering, kan regulere værdien, så den følger den almindelige prisudvikling. Nævnt er også en anbefaling fra Udvalg om andelsboliglovens værdiansættelsesprincippers arbejde. Det er også nødvendigt at sige, at de forbedringer, vi nu skaber for andelsboligforeningerne, har konsekvenser for de valuarer, der udarbejder valuarvurderingen. Når vi politisk lempet reglerne for, hvor ofte en andelsboligforening skal have udarbejdet en valuarvurdering, giver det selvsagt mindre arbejde nu og her til dem, der har specialiseret sig på området.

Når det er sagt, hører det også med til fortællingen, at markedet for valuarvurderinger det seneste års tid er vokset løbende. Flere og flere andelsboligforeninger har valgt valuarvurdering til som værdiansættelsesprincip. 60 pct. af andelsboligerne svarende til 121.500 boliger er beliggende i foreninger, der anvender valuarvurderinger, og tallet er stigende. I hovedstadsområdet er procentsatsen nok ikke overraskende højere. Her ligger tallet på 72 pct., og det er stigende. Derfor har jeg også en klar forventning om, at man fra ministeriets side kommer til at følge udviklingen tæt, så andelsboligforeningerne bliver ved med at have adgang til det nødvendige antal valuarer – valuarer, der er veluddannet til opgaven og arbejder seriøst med området. Det er vigtigt.

Med de bemærkninger vil jeg på vegne af Venstre sige tak for ordet.

Kl. 11:25

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Så er det hr. Sigurd Agersnap fra SF. Velkommen.

Kl. 11:25

(Ordfører)

Sigurd Agersnap (SF):

Tak for det, formand. Jeg har glædet mig til i dag, og jeg må indrømme, at jeg også har set frem til det i lidt lang tid, fordi det her jo er et lovforslag, som også nåede at blive fremsat i 2022. Men jeg har

glædet mig til at diskutere det i dag, fordi andelsboligtanken fylder meget i SF, og det er også tydeligt, at den er udfordret.

Oprindeligt var det idéen om en boligform, hvor man havde en pris, der var til at leve med, at man havde en sikkerhed for, at man ikke skulle se ind i uoverskuelige prisstigninger, at der var et fællesskab i foreningen, og at man havde en trædesten ind på ejermarkedet, hvis man kom fra lejemarkedet.

Desværre er det blevet tydeligt, at den vision for andelsboligmarkedet er voldsomt udfordret i de her år. Store prisstigninger, ikke mindst på grund af de mange valuarvurderinger, har gjort, at andelsboligmarkedet er blevet for færre mennesker, og at de har fulgt den generelle prisudvikling på boligmarkedet. Formålet med andelsboligerne som et boligalternativ, der skulle tilbyde en stabil og forudsigelig boligøkonomi, hvor man kunne træde ind på ejermarkedet, selv om man ikke kom fra meget velhavende kår, er udfordret.

Det her lovforslag er så fint. Det har to elementer, som ikke sikrer os mod de uregulerede prisstigninger, som ikke sørger for, at vi kan klare eller leve op til den samlede vision for andelsboligmarkedet, men som er fine små bidrag til at sikre et lidt bedre andelsboligmarked og et lidt mere reguleret andelsboligmarked.

Der er ingen grund til at kræve nye valuarvurderinger hvert eneste år. Det er en unødvendig udgift for de små foreninger, og vi støtter derfor i SF, at man ændrer det, så de kan gælde op til 3 år. Det er lovforslagets ene element.

Det andet er en nettoprisindeksering, som er de offentlige ejendomsvurderinger, som er et godt alternativ til en valuarvurdering. Det er klart, at når man har haft fastfrosne offentlige vurderinger siden 2012, er der rigtig mange, der har været tvunget til at gå over på en valuarvurdering for at følge med de udgifter, der var i foreningen, men også følge med det boligmarked, der ellers var. Når vi nu giver mulighed for en nettoprisindeksregulering, gør vi, at flere kan forblive på den offentlige vurdering af andelsboligforeningen, som mange derude synes er et rart alternativ til valuarvurderingen. Det synes vi er fornuftigt. Vi kunne godt ønske, som det også er anført i nogle af høringssvarene, at det også gjaldt for foreninger, som brugte anskaffelsessummen som prissætning, at man her kunne nettoprisindeksregulere dem.

Det er selvfølgelig ærgerligt, at lovforslaget er kommet så sent, og det er også ærgerligt, at det ikke indeholder alle de elementer, vi mener er nødvendige for at regulere andelsboligmarkedet.

Vi støtter lovforslaget, men vi havde håbet på, at man tog mere ambitiøst fat på andelsboligmarkedet. Jeg ved, at vi er mange her i salen, som ønsker byer med plads til alle og også tror på, at andelsboligen kan og skal være et billigere alternativ til ejerlejligheder. Derfor synes vi, at vi skal sætte os og få kigget på nogle af de forslag, som ikke er en del af det her lovforslag, men som er afgørende for at regulere andelsboligmarkedet. Det er et uddannelseskraft i forhold til valuarerne. Det er at afgrænse, hvordan man kan lave en valuarvurdering, og hvilke renter man kan sætte for altid at presse priserne op. Nogle af de elementer er det afgørende at få kigget på for at sikre, at valuarvurderingerne ikke stikker af med det andelsboligmarked og den fine vision, der var for et boligmarked, som var en trædesten ind på ejermarkedet.

Men med det vil jeg sige, at vi støtter lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 11:29

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Det næste er fru Sólbjörg Jakobsen fra Liberal Alliance.

Kl. 11:29

(Ordfører)

Sólbjörg Jakobsen (LA):

Tak for ordet. Med dette lovforslag foreslås det at ændre to ud af tre værdiansættelsesprincipper for andelsboliger. For det første fore-

slås det, at gyldighedsperioden for valuarvurderinger, som bruges til at fastsætte andelsværdien, forlænges fra 18 til 42 måneder. For det andet foreslås det, at ejendommens værdi, som bruges til at bestemme andelsværdien, fremover kan sættes til den senest ansatte ejendomsværdi reguleret efter udviklingen i nettoprisindekset.

I Liberal Alliance mener vi, at det giver god mening, at andelsforeninger, der i dag anvender valuarvurderinger i forbindelse med værdiansættelse, kan få valuarvurderet deres ejendom sjældnere, hvis de ønsker det. Derudover mener vi, at det er positivt, at de foreninger, der i dag anvender ejendomsværdien i forbindelse med værdiansættelse, kan nettoprisindeksere værdien, således at ejendommens værdi følger udviklingen i indekset.

Selv om vi er positive over for forslaget, mener vi, at forslaget burde have været sendt i høring igen, efter at det blev fremsat den her gang, for at vi som beslutningstagere kunne have haft den mest aktuelle information med i vores overvejelser. Men på trods af dette støtter Liberal Alliance forslaget. Tak for ordet.

Kl. 11:30

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så går vi til den næste, og det er fru Nanna W. Gotfredsen fra Moderaterne. Velkommen.

Kl. 11:30

(Ordfører)

Nanna W. Gotfredsen (M):

Tak for ordet. Der er sagt mange fornuftige ting. Alle står her og opsummerer, hvad det her handler om. Det tror jeg godt vi ved her i salen. Vi stod med en bunden opgave med at få løst det her. Der er nogle, der har ventet på os derude. Intentionen er jo at sikre større ro om værdiansættelsen på andelsboligforeningsområdet, og det er det, vi ser ud til at få taget skridt til nu. Det er jo ikke helt enkelt. Jeg har selv været virkelig meget rundt i landet og talt med alverdens forskellige andelsboligforeninger. Der er kæmpe forskelle på København og Vestjylland, og vi er nødt til at prøve at ramme snittet og finde modeller, der passer nogenlunde til det hele. Jeg håber, at snittet er ramt her, og at vi tager hånd om de ting, der måtte være, i udvalgsbehandlingen. Vi støtter op og ser frem til udvalgsbehandlingen. Tak for ordet.

Kl. 11:31

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og vi går til den næste ordfører, som er hr. Kristian Bøgsted fra Danmarksdemokraterne. Velkommen.

Kl. 11:32

(Ordfører)

Kristian Bøgsted (DD):

Tak for ordet. Jeg vil heller ikke stå og gentage hele lovforslaget, som det ligger her, men egentlig blot understrege, at vi faktisk synes, det er et fint lovforslag, hvor vi giver noget valgfrihed til andelsboligforeningerne. Danmarksdemokraterne støtter op om, at de får en mulighed for at forlænge mellem valuarvurderingerne, og vi tager det egentlig også som en selvfølge, at hvis man har behov for valuarvurderingerne oftere, kan man jo selvfølgelig stadig væk få det. Vi er opmærksomme på, at der kan være nogle udfordringer på det område, og vi kommer nok til at stille nogle spørgsmål under udvalgsbehandlingen om netop det her for at få afklaret, hvordan vi løser de udfordringer, der måtte ligge her, men fra Danmarksdemokraternes side støtter vi lovforslaget.

Kl. 11:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren, og så er det hr. Per Larsen fra Det Konservative Folkeparti. Velkommen.

Kl. 11:33

(Ordfører)

Per Larsen (KF):

Tak for det, formand. L 111 er jo et lovforslag, som er fremsat som en konsekvens af, at de offentlige ejendomsvurderinger af andelsboliger blev afskaffet i 2021. Det foreslås, at valuarvurderingen skal kunne gælde i 42 måneder mod tidligere 18 måneder. Altså kan andelsboligforeningerne vælge at anvende valuarvurderingen i tre regnskabsår, men foreningerne kan jo også godt bestille en vurdering oftere, hvis der er et ønske og et behov for at få vurderet oftere. Den frihedsgrad er meget fornuftig. Foreningerne har jo forskellige størrelser fra nogle meget små og til nogle meget store, som jo naturligvis kan have forskellige behov.

Der åbnes også for en mulighed for, at andelsboligforeningerne kan vælge at anvende nettoprisindekserede ejendomsværdier, når andelsværdien fastsættes. Hertil kommer anskaffelsesprisen som et andet princip, der jo også anvendes i stor stil i dag. Altså er der flere forskellige muligheder for at sikre gennemskuelse i fastsættelsen af andelsværdien.

Når man ser på høringssvarene, er de overvejende positive. Valuarerne har været aktive og kontaktet os bredt i forhold til at problematisere lovgivning med tilbagevirkende kraft, og de har sagt, at det er problematisk at indføre nye regler på en gang, men det kan vi jo tage i udvalgsbehandlingen. I Det Konservative Folkeparti stemmer vi for forslaget. Tak.

Kl. 11:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Så går vi til den næste, og det er hr. Søren Egge Rasmussen fra Enhedslisten.

Kl. 11:34

(Ordfører)

Søren Egge Rasmussen (EL):

Enhedslistens holdning er, at andelsboliger ikke skal være ejerlejligheder. Hvis man så kigger ud over landet og ser på, hvordan det fungerer, så synes jeg, at der er nogle udfordringer i København og på Frederiksberg med nogle meget høje priser. Virkeligheden er måske, at der er nogle, der ønsker at have et godt liv i deres andelsbolig og i det fællesskab, der kan være i baggården og mellem naboer, og at man egentlig ønsker at bo der resten af sit liv. Og så kan der være andre, der har et stort fokus på det at bo i en andelsbolig, fordi de på et senere tidspunkt skal købe en villa i Valby og gerne skal have til en høj udbetaling til det. Jeg har hørt mange historier om, at der kan være stor interesse om, hvem der sidder i bestyrelsen for andelsboliger og ligesom lægger linjen.

Vi har så andre steder i landet, hvor priserne for en andelsbolig er ekstremt lave. Man kan købe en treværelses lejlighed på 98 m² i Randers for 270.000 kr. Den er bygget i 2006, så hvis man kigger på, hvad der er til salg af andelsboliger sådan lidt ude på landet, så er det en helt anden virkelighed, og det er jo vigtigt, at vi vedtager lovgivning, som kan rumme begge virkeligheder.

Jeg kan huske, at der for år tilbage var en andelsboligforening uden for Aarhus, i Hadsten, hvor der var beboere, der flyttede om natten, fordi de ikke kunne overskue deres økonomi. Hvad efterlader man så? Så efterlader man jo sådan set en tom bolig og et problem i en andelsboligforening, som så har svært ved at vedligeholde boligerne til en rimelig standard og dermed har svært ved at sælge dem. Så bliver det sådan en nedadgående spiral, og jeg kan godt blive

lidt i tvivl om, om den her lovgivning så sikrer, at vi kan rumme så forskellige virkeligheder.

Kl. 11:40

Vi synes, at det er helt fint, at de her valuarvurderinger kan komme til at gælde for en længere periode, og så er det op til den enkelte andelsboligforening at beslutte, om man skal have det til at gælde i 42 måneder i stedet for 18 måneder. Det er fint nok. Vi synes også, det er et plus, at man kan vælge at sige, at det er ejendomsvurderingen og så nettoprisindekset oveni, som er det, der regulerer priserne.

Når jeg kigger i høringsnotatet, er der bl.a. kommet et input fra ABF, som foreslår, at foreninger, der er opført efter 30. september 2020, gives mulighed for at nettoprisindeksere den oprindelige anskaffelsessum, idet disse foreninger er afskåret fra anvendelse af den offentlige vurdering og dermed enten må vælge mellem at benytte anskaffelsesprisen eller en valuarvurdering til fastsættelse af ejendommens værdi. Og til det svarer ministeren så, at det er et interessant forslag, men at man ikke vil imødekomme det. Det synes jeg jo er lidt ærgerligt, for hvis der kommer interessante forslag under en høring, synes jeg, at man skal være helt åben og tage imod det, som man synes er bedre end det, der står i lovforslaget, så det synes jeg vi skal have en drøftelse af i udvalget, altså om vi kunne gøre det her lovforslag lidt bedre.

Jeg synes også, at mere åbenhed omkring de her valuarvurderinger ville være godt. SF's ordfører var inde på, at man måske godt kunne have taget flere skridt, end hvad der tages i den her lovgivning. Det er sådan set et standpunkt, som Enhedslisten er enig i, altså at det her lovforslag ikke skal være det sidste for andelsboliger. Det kan godt være, at vi gennemfører mere, og det, at man har valuarvurderinger, som kan bestilles på forskelligt niveau, synes jeg jo ikke er særlig sundt. Så jeg synes, det kunne være interessant at komme frem til at have en større åbenhed om det vurderingsgrundlag, der er omkring valuarvurderinger, og hvorfor man kommer frem til et bestemt tal. Det kunne også være andre ting, f.eks. at vi fik sikret mere åbenhed omkring prisdannelsen på andelsboliger.

Jeg har ikke den endelige løsning, men jeg synes faktisk, at man skal have for øje, at der kunne være mere lovgivning, som kunne være nyttig, og at vi i den lovgivning kunne tage hensyn til, at der er store forskelle på, hvordan virkeligheden er for andelsboliger i København og på Frederiksberg, og så den virkelighed, der er langt ude på landet, hvor der er en helt anden prisdannelse.

Kl. 11:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og vi går til den næste. Det er hr. Peter Kofod fra Dansk Folkeparti.

Kl. 11:39

(Ordfører)

Peter Kofod (DF):

Tak for det, formand. Jeg kan jo godt afsløre, at det ikke er boligpolitik, jeg traditionelt har gjort mig mest i. Jeg står her også i dag som erstatning for hr. Nick Zimmermann, som desværre ikke kunne være her til behandlingen af det her lovforslag. Jeg skal heller ikke trække spændingen særlig lang tid. Dansk Folkeparti kan støtte det her forslag.

Det er vores klare indtryk, at det her er en forbedring for folk, der har andelsboliger, og for andelsboligforeninger, og det vil vi selvfølgelig gerne være med til at anerkende positivt. Så vi stemmer for det her forslag. Tak.

Kl. 11:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren, og så går vi til den næste ordfører. Det er fru Sascha Faxe fra Alternativet.

(Ordfører)

Sascha Faxe (ALT):

Så vil jeg se, om jeg kan gøre det endnu kortere end dem før mig. I Alternativet støtter vi forslaget. Det er et lille skridt i den rigtige retning, i forhold til hvad der er behov for på andelsboligområdet. Det skridt tager vi gerne.

Kl. 11:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Så går vi videre til social- og boligministeren. Velkommen.

Kl. 11:41

Social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Tak for det, og tak for den positive modtagelse. Det her lovforslag lukker jo et tomrum, der har været i de senere år, og det baserer sig fuldstændig, som flere ordførere også har været inde på, på et grundigt stykke arbejde, og der er ikke nogen tvivl om, at det selvfølgelig har en betydning for de hundredtusindvis af danskere, der ejer en andelsbolig, og hvor vi nu får lukket det tomrum, der har været.

Mens priserne på det øvrige boligmarked er steget og steget, har priserne på nogle af andelsboligerne stået i stampe, fordi de nye offentlige vurderinger blev udskudt igen og igen og de til sidst helt blev droppet. Og der er ingen tvivl om, at det tomrum og den venteposition har skabt en usikkerhed hos mange på de årlige generalforsamlinger, altså usikkerheden om, om man skulle afvente situationen, eller om man i stedet for skulle skifte over til en dyrere valuarvurdering, og usikkerheden om, hvad det ene eller det andet ville betyde for værdien af ens bolig, og det er måske den bolig, man har sat sin opsparing i, og derfor betyder det selvfølgelig rigtig meget for den enkeltes økonomi og situation.

Jeg er rigtig glad for, at vi med lovforslaget her kan få skabt en afklaring og også kan få skabt mere ro og tryghed for andelsboligejerne igen. Jeg har selv boet i en af de andelsforeninger, der gik ned og hjem, og jeg ved, hvor meget det betyder for nattesøvnen, om man kan regne nogenlunde med værdien af ens bolig, og derfor betyder det her lovforslag noget. Det, vi gør her, er, at vi ændrer på de måder, en andelsboligforening kan værdiansætte ejendommen på og dermed også værdien i de enkelte boliger.

Vi fastholder, at der skal være forskellige måder og forskellige veje, man kan vælge imellem, og det har der traditionelt altid været forskellige opfattelser af her i Folketinget, og det er der selvfølgelig også uforandret. Derfor er det her lovforslag et udtryk for et kompromis, og det er, fordi vi har forskellige måder, de forskellige andelsforeninger har valgt at køre på. Der er meget forskellige udgangspunkter for de forskellige andelsboligforeninger i dag. Der er meget stor forskel på, om det er by eller land, der er meget stor forskel på, om det er små foreninger, eller om det er kæmpestore foreninger, der er stor forskel på, om det er nybyggede, altså nye, foreninger, eller om det er gamle foreninger. Så det er bare for sige, at de situationer, de enkelte andelsforeninger står i, er ekstremt forskellige, og at vi har valgt at give mulighed for, at der er frit valg i forhold til nogle forskellige veje, man kan gå.

Men vi ændrer som sagt en smule på, hvordan man værdiansætter, og dermed bliver værdiansættelsen mere retvisende, uanset hvilken metode man vælger til værdiansættelsen, og på den måde kommer vi også til at gøre omkostningerne så lave som muligt for andelsboligforeningerne. Det er jeg selv meget begejstret over, og det betyder selvfølgelig rigtig meget i en andelsboligforenings økonomi, at vi går ind og laver de lettelser, vi gør, med det her. Og dermed gør vi jo også, hvad vi lovede, da vi afskaffede de offentlige vurderinger af andelsboligejendommene, og vi gør i øvrigt også

det, som ekspertudvalget dengang i forbindelse med afskaffelsen har anbefalet os at gøre.

De to ændringer har flere forskellige været inde over, så det skal jeg gøre kort, men vi gør det jo muligt, at man kan regulere den seneste offentlige vurdering, sådan at værdien af andelsboligforeningen kommer til at følge den almindelige prisudvikling, og sådan at værdien af ejendommen ikke bliver udhulet, og dermed vil det stadig væk være relevant at sætte sin andelsværdi efter den offentlige vurdering, hvilket mange foreninger, især de mindre, stadig ønsker, jo bl.a. fordi det er gratis for dem. Og det er altså ikke uvæsentligt, at det er en gratis vej at gå for en andelsforening, og derfor er der en hel del, der har et ønske om at holde fast i det.

Den anden ændring, vi laver, handler så om valuarvurderingerne, hvor vi forlænger den periode, valuarvurderingerne er gyldige, fra 18 til 42 måneder. Det betyder, at en valuarvurdering fremover kan bruges i 3 år i stedet for kun et enkelt år, hvis foreningen ønsker det. Så foreningen kan godt lave flere valuarvurderinger, hvis man gerne vil det, men man kan altså forlænge sin valuarvurdering, og det er selvfølgelig også væsentlig billigere for en forening, at man ikke behøver at få dem gentaget så ofte.

Jeg er glad for, at vi har fået bred opbakning til lovforslaget, og de bemærkninger, der har været, vil vi selvfølgelig kigge på i udvalgsarbejdet. Det er jo også det, høringsfaser er til for, altså at vi bliver klogere, og det vil sige, at jeg ser frem til udvalgsarbejdet, og til, at vi kan behandle nogle af de spørgsmål, der har været oppe. Tak.

Kl. 11:45

Formanden (Søren Gade):

Vi siger tak til ministeren. Der er ingen korte bemærkninger.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 11:46

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 1. marts 2024, kl. 9.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der vil fremgå af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 11:46).
